

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscripte
nu se retrimit.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augustin & Emrich Leaser.
Hainrich Sobalek. Rudolf Mosse.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Maroly & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o colônă 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagină a 8 a o
seriă 10 or. s'au 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 19)

„GAZETA” iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare
Târgul Inului Nr. 30, eteșuit
I. Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. s'au 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 102.—Anul LXII.

Brașov, Duminică 9 (21) Mai.

1899.

Maghiarii brașoveni „asupriți“!

Vilégul unguuresc s'a dat d'avalma. Inzadar au înfipt porodițele milenare ale lui Arpad statua acestui răboinic din fundul Schytiei în vârful Têmpei, căci etă, că în anul Domnului o miă opt sute nouă-zeci și nouă, trei ani după petrecania milenară, răsună lumea și țera de plângerea, că maghiarimea din Brașov a ajuns să fiă amar asuprită de Sașii și Români acestui oraș.

Acastă gróznică scire o lătesc foile unguuresc în urma celor petre- cute în ședința de Miercuri a repre- sentanței Brașovului. Cetitorii noștri, cari vor fi surprinși de sigur de astfel de scire neașteptată și sensa- țională, se vor pute convinge din raportul ce-l publicăm mai jos despre adevărata stare a lucrului.

Cum-că adevărul este cu totul schimosit în rapórtele foilor ungu- resc și schimosit în mod tenden- țios, ca să pótă lovi în locuitorii ne- maghiari ai orașului, nu va sur- prinde pe nimeni, din potrivă cre- dem, că fiă-care dintre cetitorii noș- tri a presimțit deja, că și aici avem de a face cu una din acele reütă- cióse mistificări, de cari sciu a-se folosi așa de bine maghiarisatorii noștri, când vor să pescuescă în turbure.

Nu care cum-va să se credă, că ne-am simți așa de nenorociți, când s'ar fi întemplat în adevăr să fiă asupriți odată și Maghiarii. Din contră credem, că ar fi fôrte folosit pentru ei când li-s'ar pute aplica ici colo și lor câte-o învățatură, ca să scie și ei ce va să dică asuprirea, căci prea s'au îmbuibat.

Dér să vedem ce-i face să sbiere și să țipe, că în Brașov sunt așa de asupriți.

De vre o trei-zeci de ani încóce numărul Maghiarilor în Brașov s'a înmulțit în mod însemnat, așa că ei fac astăzi a treia parte din locui- torii orașului, pe când celelalte două părți aprópe egale la număr le for-

méză Sașii și Români. La această înmulțire a contribuit în prima liniă politica guvernului, care în tot chi- pul tinde la întărirea elementului maghiar prin orașe cu scop de a-le maghiarisa. Astfel de unde până mai acum 25 de ani afară de servitorii și de servitórele secuince era încă fôrte mic numărul familiilor mai de sémă maghiare în Brașov, astăzi sunt aședate aici deja sumedeniă de familii, de funcționari dela diferitele oficii publice, de profesori și invē- țători dela școlele număróse de stat înființate de-atunci, de impiegați dela drumurile de fier etc. etc. Guvernul a- fară de această spriginit și spriginesc din răsputeri pe meseriașii și indus- triașii maghiari și pe cei ce se dau de Maghiari, cum sunt număróșii Evrei, Armeni etc.

Fiind în creștere în ce privesc numărul lor, Maghiarilor din Brașov li-a crescut dîlnic apetitul și încet încet au ajuns și ei la punctul de a deveni agresivi, voind să cucerescă *more patrio* și Brașovul pentru ma- ghiarism. În scopul acesta s'au sfor- țat mult, ca să și înmulțescă și mem- brierii în comună și au reușit, ca as- tăzi să aibă vr'o 28 de membri ma- ghiari în reprezentanța comunala.

Impacienți însă de a merge me- reu înainte pe drumul cuceririi, n'au avut răbdarea să mai aștepte până ce vor fi mai bine reprezentați, ci luând între ei pe toți aceia, cari merg cu stăpânirea și forméză pre- tutindenți cода elementului domnitor, au inciripat vr'o 41 de subscrieri de membri maghiari, nemți, evrei etc., cu cari au adresat o cerere co- munei pentru ca să fiă admisă și limba maghiară ca limbă proto- colară a reprezentanței comunale.

Numărul de 41 însă după lege ne era indestulitor pentru a justifica această cerere. În fața acestei impre- jurări, Sașii verđi au propus a-se pro- cede strict după lege și a nu se in- cuviința cererea, adăugând, că Sașii nu se simt nicidecum îndemnați a face o concesiune înafară de lege

Maghiarilor, după-ce aceștia se pórta atât de dușmănos față cu conlocui- torii lor sași și români și și de as- tă-dată au venit cu pretensiunea de a li-se incuviința cererea pe cuvânt, că vađa limbei statului ar pretinde, ca și limba maghiară să fiă între limbile protocolare.

Ceea ce însă se vede, că i-a su- pērat mai mult pe Maghiari este, că s'a susținut din partea Sașilor, că Românilor li-ar face o astfel de concesiune, dér Maghiarilor nu li-o pot face până când nu vor dovedi prin fapte, că nu uneltesc în contra limbei germane și nu urmăresc sco- puri ostile de maghiarizare și de desnaționalizare.

Punându-se la vot propunerea de a-se respinge cererea celor 41, această s'a primit cu mare majori- tate. Membrii români au votat pen- tru această propunere, care se basa pe lege, accentuându-se din parte-le, că și față cu ei atunci, când s'a recu- noscut dreptul limbei române ca limbă protocolară, nu s'a făcut nici o concesiune, ci s'a procedat strict după lege.

Cu atât mai mult trebuie să bată la ochi deci sbieretele foilor ma- ghiare, în urma acestei legale hotă- riri, că vița arpadiană de aici e asu- prită și prigonită de Sași și de Ro- mâni și că acum trebuie să-i sară în ajutor guvernul cu tótă puterea lui și să-i învețe minte pe cei ce „cu- țeză” a procede astfel față cu Ma- ghiarii în patria maghiară.

Ba unul dintre șailele maghiare strigă, că decă Sașii verđi și „Val- lahii” maghiarofagi urăsc așa de mult pe Maghiarii barbari, atunci de ce mai șed pe pământul maghiar și mănâncă pâne maghiară? Mergă în propria lor patriă, că aici nimeni nu va simți lipsa lor.

Nu scim deșu, ce ar fi de Ma- ghiarii îmbuibati în cazul acesta. Ar deveni peritorii de fôme. Dér despre această altă-dată mai multe. Pentru ađi ne este de ajuns a constata, că obraznicul șovinism își ridică din

nou capul în era lui Szell, spuindu-ne, că și așa peste puțin Brașovul tre- bue să devină maghiar.

Noi dîcem, că nu trebuie; nu, mai ales decă Sașii și Români vor sci să lupte pentru dreptul lor de limbă și pentru interesele lor de viață na- țională cu energia, pe care până acum, durere, n'am prea vēđut'o eșind la ivelă cum se cuvine. La uneltirile și machinațiunile de felul celei de față nu se pôte răspunde decât prin fapte bărbătesci de ener- gică și solidară apērare a celor în adevăr asupriți.

Din reprezentanța comunei Brașov.

Brașov, 19 Mai.

Ședința de Miercuri a reprezentanței nóstre comunale a fost de o deosebită în- semnătate din cauză, că s'au desbătut în- tr'ênsa cestiunii privitóre la legea de națio- nalitate și la raporturile dintre Maghiari și Nemaghiari.

Acestei desbateri au premers două interpelațiuni: una făcută de avocatul Dr. Lurtz, care s'a plâns, că nu s'a fost înaintat în terminul recerut recursul comunei Brașov adresat tribunalului administrativ în afa- cerea numirei căpitanului orașenesc și res- pins de acest tribunal din cauză, că nu s'a observat acest termen. Interpelantul pune tótă vina pe fișcalul (procurorul) orașului și ceru să se facă un proiect, după care de aici încolo ori și ce recursuri basate pe vătēmările legii de naționalitate seu co- munele în cazul dat să fiă înaintate ne- amănat de cătră primăria (magistrat), ca să nu se întârđie termenul recursului. Re- presentanța orașului pôte atunci, decă vr'un recurs nu-i va conveni, să-l retragă încă la vreme.

Primarul Hiemesch răspunse, că deja se află în ordinea dîlei un asemenea punct, ér fișcalul Reich a arătat, că nu el este de vină, că s'a trăgănat afacerea.

După aceea a interpelat protopopul B. Baiulescu în cestiunea îngrijirii sēra- cilor orașului dîcând, că de 13 ani e vorba de a-se organiza printr'un statut această in-

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Luptele dela Plevnița și Grivița.

Din interesanta carte „Rășhoiul nostru pen- tru neatērnare povestit pe înțelesul tuturor”, de George Coșbu, care a apărut de curēnd în edițiune populară în București (Editura librăriei școlelor C. Sfetea) reproducem capitolele privitóre la luptele eroice dela Plevnița și Grivița ale armatei ro- mâne. Credem, că nu putem recomanda mai bine decât așa această prețioasă și instructivă scriere pentru popor.

Acum mă întorc cu povestirea la oștirile nóstre, ca să vă spuim cu de-amēnuntul cum s'au luptat.

Ai noștri năvăliră în două lo- curi, la Plevnița și la Grivița. Am să iau lucrurile pe rând, și să vă povestesc mai întâi cum s'a pe- trecut lupta la Plevnița.

E o poveste jalnică povestea Plevniței. Am fost bătuti de Turcii din ea. Dér nu e rușine s'o spunem. Ne-am bătut vitejește și am mers la mórte ca la nuntă, și decă n'am

biruit, a fost voia lui Dumneșeu. Ni-ar fi rușine să o spunem c'am fost bătuti, decă am fi fugit de luptă ori ne-am fi purtat réu cum-va.

Dér așa, cum ne-am purtat, Plev- nița e o laudă pentru noi.

Se rinduseră două regimente, ca să isbescă Plevnița. Unul de do- robanți, și anume cei din Putna și din Tecuci, și un regiment de liniă, al optelea.

În revērsatul zorilor, companiile au plecat din lagărele lor și s'au apropiat în liniște de redută. De prin tóte cotiturile văilor se vedeau rēsărind flăcării noștri, alunecând în tăcere pe sub ripi, adunându-se în bataliune și așteptând cēsul năvălirii.

Se adunaseră în trei locuri. Do- robanții din Brăila și din Rîmnic și un regiment de liniă s'au îngrămădit prin văile Bucovei, ca să fiă de sprijin; două bataliune, unul de liniă și unul al dorobanților din Tecuci, merseră încă mult înainte spre re-

duță și se opriră după crēsta unui deal, ér alte două trecură și peste dealul acesta și se apropiară de re- duță până în bătaia pușcii.

Acestea aveau să între de-a- dreptul în foc; era un batalion de liniă în cap cu căpitanul Mărăci- neanu, celalalt de dorobanți din Putna cu maiorul Șonțu. De acum numai la aceste două bataliune să ne fie gândul îndreptat, căci tótă povestea Plevniței pe diua de ađi, e numai povestea lor.

Era frig. Ieri fusese vreme bună, dér a început să plouă mai de cătră sēră și a plouat tótă nóptea. Ér acum cernea plóia ca prin sită și era negură pe de-asupra văilor.

Flăcării erau cu inimă strînsă. Cei mai mulți nu dormiseră cât a fost nóptea; mai ales cei ce aveau copii și neveste acasă n'au putut să închidă ochii de grija dîlei de ađi. Aveau să între în foc, și Dum- neșeu scie, cine avea să dormă la

nópte sub cortul taberii, și cine pe câmpia turcescă, de vecii vecilor!

Și erau uđi de plóie; își sim- țeau mantalele grele în spate, și li-se umeziseră cămășile. Și cum se uitau unii la alții și se vedeau îngrijiti, și câte o sémă galbeni de nesomn și de gânduri, li-se pierdea firea tot mai mult.

Au stat așa vreme de un cēs. De-odată, par'că ar fi sosit sfîrșitul lumii, începură să bubue de pretu- tendenți tunurile. Era tocmai la șese cēsuri dimineța.

Erau șese sute de guri de foc, cari sguduiau vēzduhul. Ca și când pe de-asupra văilor ar fi fost un uriaș acoperemēt de tinichea și pe acesta ar fi cădut o plóie repede, cu grindină cât pumnul, așa era șgomotul tunurilor pe de-asupra văi- lor. Și le era neîntrerupt vuetul, căci fiă care tun avea să tragă tot din dece în dece minute, și cum erau așa de multe, bubuiturile lor

grijire, d'ar nu s'a făcut până aci nimic așa că chiar și acei s'erați de categoria întâi, cari au scăpat prin nenorociri, aflându-se odinioară în împrejurări mai bune, nu primesc decât 2 fl. la lună. Cum se trăiescă ei cu acești bani, căci lor li-e rușine să cerșescă? Ar fi bine, d'ise, să se facă odată statutul pentru s'erați după pilda altor orașe și mai ales a orașului Elberfeld din Germania, precum s'a proiectat, — ca să nu sufere prea mult s'erații și printr'asta și vața orașului.

Primarul *Hiemesch* răspuse, că magistratul nu p'ortă vina pentru această trăgănare, arătând și cauzele ei. Abia acum afacerea a ajuns în stadiul de a pute fi rezolvată și deja în toamna anului acestuia se va propune reprezentanței comunale statutul pentru regularea îngrijirii s'eraților orașului.

Inainte de a trece la ordinea zilei, primarul-președinte a lăsat să se cetască de către raportor *propunerea de urgență a avocatului Iosef Maier și soții*. Raportorul citește o cerere subsemnată de 41 membri ai reprezentanței comunale, prin care se cere dela acesta să admită în viitor și limba maghiară ca limbă protocolară, pe lângă limba germană și română.

Cele 41 subscrieri, precum s'a constatat, se grupează în modul următor: numai 23 dintre membrii subscriși sunt Maghiari, ér ceilalți 18 numai ca Maghiari nu sunt cunoscuți în orașul acesta. Insuși propunătorul, avocatul *Iosef Maier*, e German și a mers mai înainte tot numai cu Germanii și cu Sașii. Tot așa nu sunt cunoscuți ca Maghiari nume ca *Iosef Leitinger*, frații *Adler*, *Dr. Mandl*, *Samuel Klein*, *H. Aronsohn*, *Iosef Schmidt* director de postă pens., *Theochar Alexi*, *Alexander Drechsler*, *Iosef Schul*, *Anton Irk* econom și alții.

Asupra cererii de mai sus magistratul a făcut propunerea, că deși conform dispoziției legii comunale cererea trebuia subscrisă de $\frac{1}{5}$ parte din membri reprezentanței, ér 41 încă nu fac a cincia parte, totuși din motive de echitate crede a se satisface cererii. Propune deci în înțelegere cu comisiunea permanentă, ca dela 1 Iunie a. c. protocoalele ședințelor reprezentanței să fiă purtate și în limba maghiară, încuviințându-se și cheltuelile, ce le va cășuna acesta.

Membru Dr. *C. Lurtz* se ridică spre a face o contra-propunere. Mai întâi desfășură cestiunea de drept după legea de naționalitate în care d'ice, se pretinde că numai $\frac{1}{5}$ parte din membri reprezentanței pot face o astfel de cerere. După legea comună reprezentanța comunei Brașov constă jumătate din viriliști (100) și jumătate din membri aleși (100), la cari se mai adaugă funcționarii primăriei, ou totul 18. Prin urmare la oaltă membri sunt în număr de 218, de unde urmază, că 41 încă nu constituie a cincia parte — deci *Jos. Maier* și soții n'au dreptul de a pretinde,

ca protocoalele să fiă purtate și în limba maghiară.

Cererea însuși — continuă Dr. *Lurtz* — citează trei motive. Intâi vața limbei statului, pe care ne cere s'o recunoștem și prin aceea, ca să-i câștigăm valoare aici. Crede însă, că limba statului n'are lipsă de acesta, căci ea s'a străcurat deja cu ajutorul, ba adese-ori și în contra legii și a dreptului, în toate unghiurile și crepăturile clădirii de stat. Ba amenință a înghiți chiar limbile nemaghiare ap'erată de puterea statului ea este în poziția ca și de și se apese cu toate mijlocele asupra celor de altă limbă, și să împiedece folosirea limbii lor materne. Noi suntem cei slabi, noi suntem cei asupriți, cari suntem amenințați a căde pradă puterii limbei statului, și tot să fim aceia, cari de bună voie și din motive de echitate să-i mai ajutăm încă să străbată și aici. Noi Sașii din contră am avé causă a pretinde, ca limba noastră maternă germană, limba celui mai mare popor de cultură, să fiă respectată aici în Ungaria. D'ar ore numai motive de echitate să fi condus pe concetățenii noștri maghiari la această cerere? N'o credem, căci aici șed reprezentanții ai acelei foi maghiare, care strigă: „*Brassó, mint volt szászváros, most magyar város*“. (Brașovul a fost oraș săsesc odinioară, astăzi e maghiar). Suntem convinși deci, că acest pas al lor tinde asemenea numai spre maghiarizarea acestui oraș.

Ca al doilea motiv cererea se provocă la echitate. Românii — d'ice — sunt în număr mai mic și totuși procesele verbale se p'ortă și în limba română. D'ar, d'ice Dr. *Lurtz*, cu Românii stă lucrul altfel. Nu cunosc nici un cas, de când am p'ășit în viața publică, în care concetățenii noștri Români să fi văt'emat simțul nostru național în vr'un chip ore-care, să ne fi împiedecat în exercitarea drepturilor noastre, s'eu să fi batjocorit limba noastră. Fiind și ei, ca și noi, asupriți și măhniți, ne-au întâmpinat frățesce, și cred a-o pute spune în numele concetățenilor mei sași, că și astăzi de ar veni Românii în număr cât de mic și ne-ar ruga să câștigăm valoare limbei lor, le-am face bucuros această concesiune. Cum că la timpul s'eu am conces Românilor dreptul de limbă protocolară, nu este decât o dovadă, că noi nu suntem conduși de șovinism, ci de vechiul simț de drept germanic, care ne îndemnă a întâmpina pe toți cu amicitia, cari se p'ortă cu amicitia față de noi.

Ce priveste al treilea motiv al cererii, *interesul public*, neg, că interesul public ar cere, ca procesele verbale ale orașului să fiă purtate și în limba maghiară. Mi am însemnat numele celor subsemnați, am convingerea, că toți soiu nemțesce, ba mulți din ei se bucură de un cerc mare de mușterii sași, ca *Adler* (zarafu), ca *Drechsler* (cafegiul) ș. a. De un interes public nu p'ote fi d'ar vorba aici. De va succede odată petenților să adune numărul recerut legal

de subscrieri, ceea ce nu le va fi greu, căci în listă sunt chiar Germani, s'eu Evrei și Greci, cari până acum voiau să trecă ca Germani, atunci ne vom pleca înaintea legii. Pe câtă vreme însă nu vor avé 44 s'eu 45 de subscrieri, nici un Sas nu p'ote să încuviințeze cererea lor.

Dacă voii — continuă vorbitorul — să fim cu prevenire față cu d-v'ostă, această stă în mâna D-v'ostre. D-v'ostre Maghiarii aveți puterea, îngrijiiți ca în comună și comitat să se esecutive legea cu consciențiositate, dovediți prin fapte simțămintele v'ostre amicabile, și atunci fiți convinși, că vom stringe cu bucuria mâna, ce ni-o întindeți și amesurat obiceiului nostru german vă vom întrece încă în dovețile de amicitia. Pe câtă vreme însă d'nilic trebuie să simțim, că totă arta de stat modernă înțesce cu privire la noi numai la desnaționalizare, nu vom crede cuvintelor fățarnice.

Din toate acestea considerațiunilor propune a-se respinge propunerea magistratului sprijinită de comisiunea permanentă.

După Dr. *Lurtz* vorbește unul din subscriitorii cererii, Dr. *I. Zikarias*. El găsesce lucru caracteristic, că pe când de o parte unii dintre fruntașii sași aduc laude și mulțămiri șpanului pentru-că este sincerul promovător al păcii în comitat, pe atunci Dr. *Lurtz* accentuează, că se întemplă nelegalități, cari turbură pacea între naționalități; află caracteristic, că Dr. *Lurtz* provocă pe Maghiari să inaugureze în comitat altă direcția, pe când și în Congregația, ca și în reprezentanța comună tot Sașii formeză majoritatea. În ce priveste limbajul foilor maghiare, acestea nu vorbesc așa cum vorbesc „*Kronstädter Ztg.*“ și de și despre Maghiari. Se șilesc a arăta apoi, că vața limbei statului pretinde purtarea procesului verbal și în limba maghiară. Funcționarii primăriei nu cunosc limba maghiară cum se cade. Dacă se va purta protocolul și în limba maghiară, vor avé ocaziune să și-o însușască mai bine. Vorbește și de echitate și se înceacă în fine a dovedi, că $\frac{1}{5}$ parte dintre membri este numai de 40, căci funcționarii nu s'ar socoti după lege. Sprijinesce cererea celor 41.

Membru Dr. *A. Mureșianu* observă la cele espuse de Dr. *Lurtz* cu privire la Români, că d'ensul (vorbitorul) de când este membru al acestei reprezentanțe a găsit în vigore dreptul protocolar al limbei române. D-lui *Lurtz*, care s'a făcut membru mai în urmă, p'ote nu-i este cunoscut, că atunci când s'a luat decisiunea, ca și limba română să fiă limba protocolară a comunei, membrii români erau reprezentați în număr mai mare, așa că cererea lor a fost în adevăr spriginată de a cincia parte ai membrilor reprezentanței. Nu a fost d'ar o concesiune, ce li-s'a făcut din partea concetățenilor sași, cum crede d-l *Lurtz*, ci hotărârea prin care s'a recunoscut dreptul limbei române, ca ca limbă proto-

colară, a fost luată în deplinul înțeles al legii de naționalitate, membrii români formând numărul recerut. Dacă în decursul anilor din urmă s'a mai micșorat numărul membrilor români, la acesta au mai contribuit împrejurările schimbate, cari sunt bine cunoscute și Sașilor, de pildă odinioară suburbiul *Blumena* trimetea în comună numai reprezentanți sași și români, ér de un timp încôce acest suburbu pe urma nouelor pactări alege aprôpe numai membri maghiari și căți-va sași.

Consimte pe deplin cu cele espuse de d-l avocat *Lurtz* relativ la tendințele neiertate și ilegale de estindere și expansiune cu ori-ce preț a limbei statului și detrimental dreptului de limbă al naționalităților nemaghiare. [Chiar după legea de naționalitate, dreptul limbei statului este mărginit. Dovadă e chiar cazul de față, care pune pe Maghiari, ca naționalitate, alături cu celelalte naționalități, așa că trebuie să vină cu cerere. Nici legile existente prin urmare nu acordă Maghiarilor, ca element domitor, un drept de limbă superior și universal. Din nenorocire tendința de a validita un astfel de drept în paguba noastră există și se manifestă aprôpe d'nilic, cum s'a văcut și astăzi, aducându-se ca motiv nu legea, ci respectarea vaței limbei statului. Crede deci, că cum au făcut Românii, trebuie să facă și Maghiarii din acest oraș, conformându-se strict dispozițiilor legale.

La a cunoscință cu plăcere inclinarea amicabile manifestată de antevorbitorul *Lurtz* față cu Românii prin aceea, că a dat espresiune simpatiei pentru cauza comună a celor asupriți. La asemeni dovedeți Românii vor răspunde întotdeauna cu mulțămire.

Dechantul *I. Moor* în vorbirea sa întinde corde mai line plângându-se, că s'a încins o desbatere „agitată“ asupra unei cereri atât de firești. Sașii, cari se alipesc așa de mult de limba lor maternă, să nu ia în nume de rău Maghiarilor când o fac și ei acesta. Față cu Dr. *Mureșianu* observă, că n'a tras la îndoială legalitatea procedurii când cu primirea limbei române, ca limbă protocolară. Cu toate acestea trebuie să dea de gândit, d'ice, că pe când membrii români sunt aci în reprezentanță numai 28, se crede de lipsă, ca limba lor să fiă limbă protocolară, d'ar față cu limba maghiară nu se află acesta de lipsă, cu toate că 41 de membri o cer și cu toate că este și limba statului. Mai mult îl d'ere însă declararea lui *Lurtz*, că Sașii și astăzi fără nici o considerare ar concede fără preget decretarea limbei române ca limbă protocolară, ér Maghiarilor din contră nici-odată nu li-ar face o astfel de concesiune. Acesta este dovadă de antipatia față cu Maghiarii și e întrebare, dacă folosesc, s'eu strică Sașii prin acesta păcii dorite de *Lurtz*.

După o replică a lui *Lurtz*, a cerut cuvânt *Theochar Alexi* și foarte agitat a accentuat, că dacă și el a subscris cererea aceasta, n'are să i-se ia în nume de rău. In-

curgeau una după alta. Se desprindeau pietrele de pe c'oste de delurilor de tremurătura v'ezdubului, și clo-cotul era până la cer. Și în urletul acesta, soldații steteau ca beți, ca și când s'ar fi prăbușit peste ei o apă mare și repede și i-ar fi inecat. Nu vorbeau nimic, steteau nemișcați, cu mâna pe geanta plumbilor, ca s'o apere de ploăia.

Oficerii, cu glugile în cap, steteau nemișcați și ei, ascultând vuetul de tunuri, cu ochii pironiți într'o parte. Și c'eta era așa de gr'osă, că nu vedeai nici la patru-deci de pași. Flăcării simțeau o ameteală, li-se înv'erteau lumea și-i usturau ochii. Uși până la piele și încărcăți pe picioare cu noroiul lipicios al v'ailor, tremurau asurdiți de clo-cotul tunurilor și neputând să se vadă o compania pe alta.

Asta a fost rugăciunea de dimineța a tunurilor. După vr'o două c'esuri, au tăcut toate de-odată.

Nu se mai audea nimic nici în

cer, nici pe pământ. Dup'atâta vuet, a venit o liniște, ca în fundul pământului.

Și ploăia cernea mereu.

După alte două c'esuri érași au început tunurile.

La amedă-și s'a mai ridicat c'eta și s'a limpedit cerul. Acum începură să vie căruțele, cari aduceau în căldări acoperite ciorbă pentru soldați. M'ncarea caldă a mai prins inima flăcăilor. La câte sute dintre ei li-a fost cea mai din urmă mă-care!

Sorele era acum fierbinte ca un cuptor aprins — semn de ploie — și aburii caldi începură să acopere culmile. Inviorați de vederea sorelui și întăriți de m'ncarea caldă, soldații se mai înveseliră. Tăceau și tunurile acum, după porunca dată: să bată două c'esuri și alte două să tacă.

D'ar focuri de pușcă se audeau mereu, din partea Turcilor. În c'urând însă începură să s'audă și vi-

jăituri de obuz, toate aruncate spre același loc, spre dealul de de-asupra Bucovei. Flăcării noștri din vale vedeau obuzurile vijăind pe de-asupra capului lor, vedeau și dealul unde bat, și steteau cu inima înghețată de grija celor din deal.

Acolo, pe culmea dealului, erau călăreții noștri, cari aveau să închidă drumul lui Osman, dacă ar fi nisuit să fugă cu oștirile prin partea aceea. Până să s'adune și să se pue în șir, ei mișunau pe deal, căutându-și locurile. De departe se părea, că ei umblă de colo până colo, amestecându-se și érași resfrându-se, și nesciind, par'că în zăpăc'ela lor, că Turcii li bat cu obuzuri și cu plumbi.

Turcii de îndată ce i-au zărit, au tras asupra lor. Au și ucis pe căți-va dintre ei, cu cai cu tot, ér pedestriimea din vale se mira de călăreți, că umbla totfota și fără nici o grabă, în bătaia tunurilor. În urmă călăreții și-au găsit locurile și

s'au dat îndărăt după culmea dealului.

* * *

Maiorul Șonțu fusee totă dimineța posomorit și alerga pe dinaintea batalionului cu calul și încôce și incolo, și tot scotea c'esornicul să se uite dacă mai e mult până la vremea hotărârită pentru năvală. După amiadul l'a cuprins dintr'odată veselia, a descălecat și a început să facă glume cu dorobanții.

Băteau tunurile cu multă urgie. Șonțu sc'ose din nou c'esornicul.

„Acu, băeți! mai bat încă tunurile cât ai d'ice de trei-ori Tatăl nostru. Când vor tăcé, e rândul nostru!“ Și întorcându-se spre batalionul lui Mărăcineanu, a strigat căpitanului:

— Ni-a sosit vremea, Mărăcine!

Mărăcineanu și-a încheiat mantaua, și a strigat flăcăilor: „Gata, copii! Să vă țineți tot după mine!“

tăiu a voit să mergă cu Saşii, dăr aceştia nu l-au primit în sinul lor. Tot aceeaşi i-s-a întâmplat cu Românii. Ce era dăr să facă, decât să se alătura la Maghiari, carl l-au primit cu braţele deschise, şi se subscrie cererea, deşi e Grec, mai bine dīs se şine de Greci, căci nu e tocmai Grec de baştină.

Mai vorbesc membrii Moor şi Zakarias, ér după ce protonotarul desfăşură încă-odată propunerea magistratului arătând între altele, că atunci când s'a primit limba română ca limbă protocolară cererea a fost semnată de 43 membri români — primarul Hiesch pune la vot mai întâiu contra-propunerea lui Dr. Lurtz. Pentru acesta propunere au votat 67 membri; contra ei au votat numai 23. Prin urmare s'a enunţat ca conclud, că cererea celor 41, ca limba maghiară să fiă admisă ca limbă protocolară, este respinsă.

Noul episcop al Aradului.

Duminea trecută Sinodul estra-ordinar electoral din Arad a ales episcop pe vicarul şi archimandritul Iosif Goldiş cu 30 voturi din 60. Archimandritul Hamsea a primit 24 voturi, 2 inşi (candidaţii Hamsea şi Goldiş) n'au votat, ér 4 bile au fost albe.

In ajunul alegerii s'a fost pus şi candidatura P. S. Sale episcopului dela Caransebeş Nic. Popea, sperându-se, că printr'asta „se va pute susţine principiul canonic, şi se va pute satisface intereselor bisericeii, a autorităţii ei şi a liniştii şi consolidării ei interioare“. Acestă candidatură însă a rămas numai o propunere, se dice, că în urma refuzării episcopului Popea.

Era hotărât în „ştabul“ lui Mangra şi soţii, ca să fiă scos episcop vicarul Goldiş. Au şi lucrat pentru acesta din răspuţerî dimpreună cu partizanii vicarului şi au reuşit să-l scotă. Nou alesul mulţamind la vorbirea In. Prea Sântiei Sale Metropolitanului, care a presidat Sinodul, a dīs, că „va păzi cu totă sântenia aşedămintele bisericeii“.

Purtarea de până acum a vicarului Goldiş, care ca deputat guvernamental s'a declarat „aderent devotat“ al clicei tisztaiste duşmane bisericeii şi naţiunei noastre, ó făcut ca alegerea lui să fiă primită cu îngrijiri şi indoieii din partea opiniunii publice române şi cu mare bucuria din partea Maghiarilor.

Noul episcop işi va implini numai sfânta datoriă cătră biserică şi poporul român, decât se va strădui, ca prin fapte să desmintă presupunerile contrariilor noştri, că el va fi omul lor şi propovăduitorul ideilor şi al planurilor lor între Români.

Revista politică.

Cestiunea cea gravă a întregirii venitelor preoţesce din partea statului este încă tot la ordinea zilei. In 16 (28) Maiu se va întruni în Sibiu Congresul naţional bisericesc pentru a lua hotărîre definitivă, după-ce hotărîrile Sinódelor n'au conglăsuít. Consistoriul metropolitan va pregăti dīlele aceste lucrările Congresului şi se anunţă, că mai mulţi membri, între carī d-l Dr. Alesandru Morsonyi şi archimandritul Musta şi Hamsea au sosit deja la Sibiu pentru a lua parte la şedinţele Consistoriului.

In sinul clerului român unit mişcarea în afacerea ajutorului de stat înainteză forţe incet. S'a mai ţinut un Sinod protopopesic la Ibaşfalău, unde cu unanimitate s'a respins ajutorul de stat oferit preoţimei în condiţiuni atât de umilitore. Nu e destul însă, că se pronunţă icī colo câte-un sinod, cu toţii la olaltă trebuie să ia o hotărîre bărbătească şi interesul bisericeii pretinde, ca clerul împreună cu poporul credincios să ia această hotărîre. Buimăcă, ce pare a fi cuprins o parte a preoţimei, póte să fiă numai stricacióasă cauzei.

Situaţia e forţe serióasă şi pécătuesc aceia, în contra interesului bisericeii şi al lor propriu, carī nu înţeleg, că numai printr'o procedere solidară a tuturor se póte delătura pericolul şi se póte câştiga o stare mai bună bisericeii şi preoţimei, la din contră în loc să câştige toţi, vor pierde cu toţii, şi numai planurile duşmane vor învinge.

Scirea, ce s'a lăit săptămăna acesta, că faimósa secţiune a naţionalităţilor — ce fusese condusă de Banffy şi Jeszenszky — s'a desfiinţat, n'a intristat pe nimeni dintre noi, dăr nicī nu ne-a putut linişti, căci nu-i vorba de încetarea sistemului poliţienesc faţă cu naţionalităţile, ci numai de trecerea dela un ministeriu la altul a trebilor, cu carī se ocupa Jeszenszky şi soţii. Ba se pare, că de aci încolo, după-ce preoţimea noastră după ordinaţiunea din urmă va fi pusă sub deosebită pază poliţienescă, afacerile denuncianţilor vor cresce.

Ca şi când ar fi voit să liniştescă pe Unguri pentru desfiinţarea numitei secţiuni, ministrul preşedinte Szell a dīs cătră o deputaţiă a „culturegylet“-ului de dincolo de Dunăre, că chiāmarea cea mare maghiară este de a cuceri fiă-care pământ de pământ din nou pentru maghiarism prin cultură, adecă prin impunerea limbei maghiare.

In afară tóte privirile sunt aţintite asupra lucrărilor conferenţei de pace, ce s'a întrunit Joi în Haga, capitala Olandei şi la care sunt reprezentate prin trimişii lor 22 de state din tótă lumea, între carī şi România. Preşedinte a fost ales reprezentantul Rusiei br. de *Staal*. Congresul a salutată pe împăratul Rusiei printr'o telegramă, prin care îl felicită de ziua nasterii şi-i mulţamesce pentru generósa iniţiativă luată în interesul păcii. Fiă, ca această conferenţă să aducă o uşurare popórelor, carī gem sub sarcinile nesfirşite ale înarmărilor, şi să facă începutul unor timpuri mai bune, când certele şi duşmăniile între popóre vor fi delaturate pe cale pacifică şi cei tari să nu mai asuprescă pe cei slabi!

Aniversarea zilei de 10 Maiu.

In 10 Maiu st. v. se vor implini opt-spre-dece ani, de când M. Sa Regele Carol al României a fost încoronat ca rege. Din incidentul acesta se vor face, ca tot-déuna, mari serbări în Bucuresci. Etă programa acestor serbări:

I. In revărsatul zorilor 21 tunuri vor anunţa Capitaliei solemnitatea zilei.

II. La 10 $\frac{1}{2}$ ore dimineţa se va celebra la Mitropolie un Te-Deum, faţă fiind d-nii miniştri, înaltele curţi de casaţiune şi de conturi, corpul profesoral, curţile şi tribunalele, d. preşedinte al comisiei interinare a Capitaliei cu membri comisiei, camera de comerciu, înalţii funcţionari ai Statului şi d-nii ofiţieri din armata permanentă, teritorială şi din rezervă, carī nu vor fi sub arme.

III. Armata va fi aşedată pe strade şi pieţe între Palat şi mitropolia.

IV. Pornirea dela Palatul din Bucuresci a MM. LL. Regelui şi Reginei, împreună cu AA. LL. RR. Principele şi Principesa României, spre a asista la Te-Deum, se va anunţa prin 101 tunuri.

V. La 11 $\frac{1}{2}$ ore, Maiestatea Sa Regele va primi defilarea pe bulevardul Universităţii, înaintea statuei lui Mihaiu-Viteazul.

VI. Dela orele 8 s'era, musicele militare vor cânta în grădinile şi pieţele publice.

VII. Registrele de înscriere la MM. LL. Regele şi Regina vor fi deschise la Palatul din Capitală.

VIII. In această zi, la orele 10 jum. dimineţa, se va celebra un Te-Deum în tóte comunele urbane şi rurale din ţeră, la care vor asista autorităţile locale.

D-nii prefecti vor primi în reşedinţele judeţelor felicitările autorităţilor civile, militare şi ale oraşenilor.

In acele reşedinţe, d-nii prefecti, în înţelegere cu primarii şi şefii garnisónelor respective, vor regula modul serbării acestei zile.

SCIRILE ZILEI.

— 8 (20) Maiu.

Tinerime recunosctóre. O frumoşă dovadă de recunoştinţă au dat zilele acestea membrii noului cor bisericesc din Bra-

şovul vechiu faţă cu dirigentul lor, d-nul profesor de musică Timotei Popovici, căruia este a se datori înfiinţarea acestui cor. Duminea, în presera onomasticeii sale, co-riştii, vre-o 60 tineri de ambele sexe, au surprins pe dirigentul lor făcându-i la locuinţa sa o frumoşă serenadă, ér în ziua următoare l'au felicitat printr'o deputaţiune (d-nii N. Balea şi D. Jalu), care i-a prezentat în numele corului, „in semn de iubire şi recunoştinţă“, o adresă împreună c'un frumos buchet de flori şi un preţios inel de aur cu diamant. D-nul Popovici a meritat recunoştinţa tinerimei ou atât mai vértos, cu cât din propriul zel şi fără de nici o remuneraţiă a înfiinţat şi instrueză acest cor.

Pentru masa studenţilor români din Braşov au mai intrat 5 florini dela „Steaua“, institut de credit şi economii din Petrea Română (Petrovoselo), comit. Timişului. — Direcţiunea şcolară exprimă vii mulţamite pentru darul binevoitor.

Stat poliţienesc. Nicī în faimósa eră de „lege, drept şi dreptate“ a noului ministru-preşedinte Szell, statul ungar n'a încetat de-a fi un stat poliţienesc, tocmai aşă ca şi sub Banffy. Acestă ni-o constată şi raporturile, ce le-am primit despre decursul adunării despărţământului Cătina al Reuniunii învăţătorilor din archidieceasa Blaşului, ce s'a ţinut la 4 Maiu n. c. în Sân-Mihaiul de Câmpia. Pentru ca nu cumva întrunirea celor vre-o 14 învăţători, despre care publicăm un raport mai jos, să prăbusească „statul maghiar“, fisolgăbirul Ormenişului s'a grăbit a lua măsuri, aducénd gendarmii în comună, ér el, fisolgăbirul, a străjuit adunarea dela început până la sfirşit. Se înţelege, că prezenţa lui a conturbat mult pe membrii şi a făcut sânge réu, dăr ce s'e-i fact, decât trăim în era de „lege, drept şi dreptate“ — ungrăscă!

Crucerii vechi trebuie depărtaţi cât mai curénd dela casă, căci după incheierea lunii lui Iunie st. n., ei nu vor mai fi primiţi nici la oficiile de dare.

Un comiu harnic de băcăniă, care vorbeşte tóte trei limbile patriei, cu experienţe bogate, doreşte a se angaja imediat într'o prăvăliă mai mare. Informaţiuni mai de-aprópe la administraţiă dīarului nostru.

Concertul musicii oraşenesci, ce se va da mâne s'era la otel „Europa“, constă din 10 puncte alese, între carī şi „Dor de ţeră“ fantasiă română de Caudella.

In comuna Satulung se află un taur de 2 ani de vëndare, rassă escelentă şi prea frumos făcut. Informaţiuni mai de-aprópe la administraţiă dīarului nostru.

S'a dovedit, că în casurî estra-ordinare cel mai bun mijloc contra soldinei, reumatismului, durerii de cap, este alfia, ce se capetă în farmacia lui Bela Zoltan, liferantul curţii în Budapesta, sticla cu 1 florin.

Să nu vă daţi nici un pas înderēt! De veţi simţi, copii, că eu mă feresc de focul duşmanului şi că mă codesc să fiu tot în capul vostru, vă poruncesc de pe acum să-mi puneţi așa puşca în frunte — şi apucând puşca unui soldat i-o ţinti drept în frunte — „şi să mă isbiţi cu glonţul unde mi-a pus popa mirul!“

Ér Şonţu, de cealaltă parte, dicea dorobanţilor: „Voi sunteţi cu copii şi cu neveste, dragii mei, şi decât v'aşi pute scăpa de morţe, aşi vré să mor eu, maicrul vostru, pentru voi toţi, să mor de o miie de ori. Şi decât mă veţi vedé pe mine morind, nu vă pierdeţi firea, să mergeţi înainte cu căpitani şi cu locotenenţii! Şi mai bine să muriţi, decât să vă daţi înderēt.“

In vremea acesta tunurile au tăcut. Erau trei césuri.

Bataliónele au plecat repede din locul lor, au înaintat până în vâlcéua Boclovecului, de unde se

vedea reduta. Aveau să urce délul din faţă, acolo pe cóma dealului să se încaiere cu Turcii.

Trimbiţele începură să cânte dintr'odată, dorobanţii cu baionetele pe puşcă şi cu faşine în braţe începură s'alerge pe clinul délului. Ei apucaseră mai spre stânga, ér oştenii de liniă spre drepta, ca s'ajungă din doué laturî la redută.

Căpitanul Mărăcineanu pe jos, cu sabia în vânt, fugea din răspuţerî la deal. Cóstă era lină şi cosită de curénd, dăr pământul, cum era umeđit de plóie, se încărcă pe cismele făcăilor şi le îngreuna alergătura.

Ai noştri vedeau reduta, dăr nu pe cresta dealului, ci la depărţare de vre-o opt sute de paşi pe loc oblu. Audiră strigătul Alah, Alah al Turcilor, carī năvăliră pe parapet îndată ce au vedut pe ai noştri apropiându-se. Şi i vedeau cum tot résar unul după altul pe parapet şi stau drepti, căutând spre Români, fără să tragă focuri. Asta n'o în-

ţelegău ai noştri; bănuiau numai, că Turcii voesc să-i lase să se apropie bine de redută, ca să-i isbescă mai cu nădejde.

Uită-i mă! strigau dorobanţii. Pe ei copii! strigau sergenţii, ér maiorul Şonţu: Tot înainte făcăi!

Aprópe de vërful délului, când se credeau ajunsî pe loc oblu, dorobanţii işi resfirară îndururile gătiţi să începă cu împuşcătura. ér cei din liniă se strinseră unii lângă alţii, în şiruri de bătae, şi se gătiră cu baioneta întinsă s'alerge în gónă drumul dela cresta délului până la redută. „Tot înainte copii!“ striga Mărăcineanu, „aşa să ne ajute Dumnezeu după cum ni-e gândul!“

Şi cu toţi de-odată răsăriră pe cresta descoperită a dealului, drept în bătaia puşcilor turcesci. Abia au ajuns aci, şi Turcii de pe redută deschiseră un foc pustiitor. Dorobanţii se asviriră înderēt, ca şi când ar fi trăsoit drept sub piciórele lor, ér Şonţu stete incremenit.

Nu focul i-a oprit, ci fără-vestea unui lucru, pe care nici nu-l visaseră.

Ei nu erau sub pólele redutei. Intre ei şi redută mai era o vale largă, avénd scoborişul repede şi gol ca palma, ér suişul spre redută şi mai repede, acoperit cu tufişuri, şi ca doué brine se vedeau doué şanţuri sub pólele redutei, pline de pedestrime, ér reduta pe celalalt dél tocmai în margine, stăpânind întregă valea. Numai acum au înţeles Românii de ce n'au tras Turcii de pe parapet: Românii nu erau în valea redutei, ci într'a două vale, ér Turcii trebuiau să tragă peste un deal.

Valea asta ei nu o sciau, ea nici n'avea nume pe hărţile ofiţerilor. Au botezat-o ai noştri dicéndu-i Valea Lacrimilor şi Valea Sângelui, căci multe lacrimi şi mult sânge au curs în valea asta.

Era grozavă vale! Să scobori

O nouă agentură a Asociațiunii și bibliotecă în Scheiș.

Duminea trecută s'a pus la dispoziția poporului român din suburbiul Scheiș (Tociile) al Brașovului „Biblioteca ambulantă Nr. V” a despărțământului Asociațiunii, cu care ocaziune s'a constituit o agentură și pentru acea parte a orașului nostru. Inaugurarea bibliotecii și constituirea agenturii s'a făcut cu anumite formalități, cari au dat actului timbrul solemn cuvenit.

Ca delegați din partea comitetului despărțământului au fost trimiși trei membri din sinul său, anume d-nii Tim. Popovici, C. Aiser și Gr. Maior, cari s'au prezentat în mijlocul poporului însoțiți de d-nii Dr. N. Mănoiu avocat și P. Ciorgariu profesor. După eșirea din biserică, poporul s'a adunat în sala școlii române, unde s'au rostit trei discursuri. D-l Gr. Maior arată scopul venirii delegaților și intențiunile urmărite de comitet. Decă în timpul din urmă Românii din această parte a orașului au dat mai puține semne de viață în lupta pentru cultură, cauza o află cu totul în alte împrejurări, er nicidecum în lipsa de însuflețire națională din partea poporului, căci — dize vorbitorul — nu se pôte, ca urmașii acelor Români bravi, a căror vrednicie o mărturisesc pompoșele școle și atâtea așezăminte vechi culturale înființate cu ajutorul lor în acest oraș, să fiă mai puțin însufleții pentru cultura națională, decât părinții, moșii și strămoșii lor. Dovadă de bunele porniri ale poporului au dat în timpul mai nou și tinerii meseriași eșiți din sinul său, cari înșiși au pornit mișcarea pentru înființarea bibliotecii de față și prin zelul lor s'a și înființat. Incurajat de aceste nobile porniri, vorbitorul, după ce mai amintesc de bibliotecă și de marile foloșe, ce le vor trage din ea cetitorii sirguincioși, apelază la popor, ca să se înroleze și el sub stindardul Asociațiunii, căci nu stă bine unui popor orășan să se lase a fi întrecut de frații săi din alte comune, mult mai mici și mai modeste, etc.

Răspundând, d-l paroch local V. Sfetea desfășură pe larg istoricul întemeierii Asociațiunii, organizația ei și salutarele scopuri, ce le urmăresce. Nu se îndoesce, că credincioșii săi se vor înrola cu drag sub stindardul acestei Asociațiunii și mulțimesce comitetului și delegaților săi pentru arangiarea bibliotecii și pentru interesul, ce-l arată față de marea cauză culturală a poporului de sub păstoria sa.

Se alege apoi o comisiune pentru înscrierea de membri, constatătoare din d-nii I. Suciuc invet. și I. Gămulea. După câte-va minute, în care timp ședința a fost suspendată, comisiunea raportază, că dintre cei prezenți s'au înscris 27 membri noi, dintre cari unii au făcut și contribuiri speciale pentru bibliotecă. D-nii I. Em. Bobancu, Dragomir Pulpaș, D. Tanislau și d-na Reveica St. Chicomban și-au achitat taxele numai decăt.

Dintre membrii înscriși s'a constituit apoi agentura, alegându-se ca președinte d-l V. Sfetea paroch; secretar I. Suciuc invetător; cassar I. Em. Bobancu; bibliotecar Nic. Ardelean, er controlor George Stinghe.

Se cetesce în fine regulamentul privind la administrarea bibliotecilor și apoi s'a dat în semnă agenturii, pe lângă reversul în scris, noua bibliotecă, care constă din 103 opuri legate, reprezentând cu dulapul împreună o valoare de 130 fl.

Adunarea se închide printr'un discurs al delegatului T. Popovici, care mulțumii celor prezenți pentru sprijinul dat; arată, că multe sunt încă de făcut, er între acestea mai cu urgență este reclamată înființarea unui cor vocal pentru biserică. Cu laudă amintesc zelul tinerimei și speră, că prin însuflețirea acestora pentru cauză nu peste mult și corul se va pute înființa etc.

Cu aceste agendele s'au terminat și, după încheierea și subscrierea procesului verbal, delegații și oșpeții s'au depărtat, poporul însă, deși timpul era înaintat, a rămas până târziu, așteptând să i se împartă cărți.

Adunare de învățatori și bibliotecă în Câmpia.

Din Câmpia, 15 Maiu 1899.

Stim. D-le Redactor! In 4 Maiu st. n. s'a ținut în Săn-Mihaiul de Câmpia adunarea despărțământului Cătina al Reuniunii învățătorilor români gr. cat. din arhidieceasa Blașiului. Precum șoiți, acest despărțământ, înființat înainte abia cu vre-o doi ani, a fost și este până acum singura instituțiune culturală, chemat a întruni la o lucrare comună pe Români din acest ținut. Cu toate astea, despărțământul a dat până acum puține semne de viață, adunările lui au fost slab cercetate și peste tot s'a arătat un indiferentism îngrijitor.

Se pôte însă, că aceste neajunsuri se fi fost numai urmările greutăților începutului și că de aci înainte Reuniunea va lua un avânt mai îmbucurător. Așa ne lasă, cel puțin, a spera adunarea din urmă, despre care vrâu să Vă raportez aici.

N'ași pute dice, că adunarea peste tot ar fi fost succésă, căci dintră vre-o 24 învățatori, abia 12 au fost de față; popor la adunare nu era, alți oșpeți de-asemena nu, înafară de d-l protopop al Cătinei Ioan Moldovan și de d-l paroch al Ormenișului Andreiș Voda. Prezența acestor bărbați fruntași însă, cari din depărtări însemnate au alergat la adunare, a făcut o impresiune foarte bună și pôte că exemplul dênșilor va contribui, ca în viitor preoții să-și țină de datorință a se presenta corporativ la adunările învățătoresci, căci doră cauza instrucțiunii nu este o cauză numai a învățătorilor, oi a tuturor Românilor, prin urmare la adunările învățătoresci datorți sunt a lua

parte nu numai preoții, ci și proprietarii și toți fruntașii români de bun simț. In cadrul Reuniunii putem încăpe cu toții, când e vorba de o lucrare comună pentru cultura poporului; mai ales fiind-că altă societate culturală românescă nu avem aici.

E lipsă, ca la asemenea adunări generația tineră să ia parte, pentru-ca să învețe ceva, er bărbații mai esperți și mai iscusii să mērgă pentru a da sfaturi și poșe în luarea concluderilor și conducerea adunărilor. Așa se face scôlă! In privința acesta prezenta d-lui protopop și a d-lui paroch Voda a și făcut mari servicii tinerilor învățatori, căci domnialor n'au stat pasivi, ci au luat parte în discuții, lămurind cestiunile și îndreptând firul discusiunilor pe calea obiectivității.

Obiectele dela ordinea șilei nu le amintesc, fiind ele de-o importanță mai unilaterală. O temă însă, care interesază pe toți și dela care sperăm, că va da Reuniunii un avânt mai mare în viitor, a fost sulevată de d-l Andreiș Voda, parochul Ormenișului. D-sa vorbi despre însemnătatea bibliotecilor și printr'un discurs lung, plin de puternice argumente, propuse, ca Reuniunea să stărne pentru înființarea de bibliotecă populare în comunele de pe teritoriul său. Arată, cât de mult se zădărnicesce progresul prin împrejurarea, că tinerimea eșită de pe băncile școlii, în lipsa unor cărți bune de cetit, uită și ceea ce a învățat. Chiar preoții și învățătorii, în lipsa de bibliotecă, după ce au eșit în mijlocul poporului, în loc de a-și lărgi și întări cunoscințele, dau înderēt cu pași repeși și, ne mai cetind nici diarele noastre, se pomenesce la urmă ajuns într'o stare de decadentă, care numai onore nu face tégmei preoțesci și învățătoresci. Aduce exemple practice pentru a arăta, cum poporele cu cultură, chiar fiind mai mici după numărul sufletelor, înainteză pe toate terenurile și sunt considerate ca factor puternic, pe când poporele fără cultură rămân înderēt și sunt desconsiderate, fiă ori cât de mari în privința numerică etc. etc.

Discursul d-lui paroch Voda a fost ascultat cu deosebită atențiune, a produs încurajare între membrii și a fost păcat numai, că nu era public mai numeros, cu deosebire popor, ca să-l asculte. Culmea însuflețirii însă a atins'o d-l Voda la sfirșitul discursului său, când oferî Reuniunii o bibliotecă ambulantă procurată dela Brașov pe cheltuelă sa. Acest dar a fost primit de membrii adunării cu prolongite urări de „să trăescă” și a dat ansă la nouă discusiuni, îndreptate mai ales asupra modalității, prin care s'ar pute face mai curând cât mai multe asemenea bibliotecă.

Biblioteca dăruiată de D-l Voda constă din 93 cărți legate toate în 80 volumuri și aședate în dulap frumos anume făcut. Cărțile sunt alese din toți ramii literaturii noastre, așa că în ele vor găsi momente de distrațiă și o sănătôsă hrană spirituală toți cei ce le vor ceti. De-ocamdată biblio-

teca s'a dat în folosința poporului român din Ormeniș, unde va rămână până atunci, până când comitetul reuniunii va pute șo schimbe cu alta.

Cu deosebire pentru Câmpia, unde comunele sunt foarte resfrate, mici și șerace, sistemul bibliotecilor ambulante se prezintă ca singurul mijloc, de-a pute da carte poporului. Înființarea lor se pôte face cu spese puține, căci 50—60 fl. pot fi de ajuns pentru o bibliotecă cu dulap cu tot, er atâtea bani pôte jertfi fiă-care comună numai voința să fie. Avem în Câmpia preoți și proprietari cu stare bună, despre cari putem spera, că și ei se vor însufleți de exemplul d-lui Voda și-l vor imita.

Aternă mult dela hărnicia comitetului despărțământului reuniunii, care are chiămarea să deștepte și atragă interesul publicului român. Înființatorii nu trebuie să se izoleze, ci să caute cât numai se pôte a întruni toate elementele în jurul acestei reuniuni, ca singura reuniune română în Câmpia. In scopul acesta la adunările ei generale să invite pe toți, er adunările să caute a le face cât mai interesante pentru toți, împreunându-le, eventual, chiar și cu anumite producțiuni și petreceri, cerend în acest scop concursul tinerimei de pe la studii. Când publicul va vedé, că reuniunea nu urmăresce numai scopuri unilaterale, ci tinde la înaintarea culturii generale a poporului nostru, se va însufleți pentru cauzele ei și o va sprijini.

Comitetul va trebui să se ocupe, er la viitóre adunări generale să vină cu proiecte și propuneri asupra organizării și sistemisării bibliotecilor ambulante. Intreg teritoriul despărțământului va trebui să-l împartă în cercuri de câte 8—10 comune; câte cercuri vor fi, atâtea serii de bibliotecă vor trebui să se înființeze, er comunele din fiă-care cerc vor avé să schimbe bibliotecile între sine. Pentru ținerea ordinei și pentru control comitetul va trebui să aibă un catalog general al tuturor bibliotecilor, er la adunările generale va trebui să arate despre fiă-care bibliotecă în special cum se administreză, în ce stare se află și cum este folosită de popor.

Acestea sunt cestiuni, cari vor interesea nu numai pe învățatori, ci pe toți Românii, cari de sigur se vor sili a cerceta adunările reuniunii cu mai multă inimă.

După ce, durere, repetițele încercări, de-a activa și în Câmpia un despărțământ (Mociu) al Asociațiunii, n'au succés, rămâne ca cel puțin despărțământul reuniunii învățătoresci să fiă la înălțime și să se întrunescă în jurul să la o lucrare culturală comună toți Românii deșteptați și de bun simț din partea locului.

Fiă, ca impulsul dat de d-l Andreiș Voda să fiă de bun augur pentru viitor.

Cp.

pe ripă, să urci pe ripă, în vreme ce Turcii trag cu totă indemâna!

O clipită, dorobanții înfiorați de ripă, au avut gândul să se întorcă înderēt. Șonțul însă apucase la vale, și întorcându-și capul dize: „Da, ce? Vreți, dragii mei, să mă lăsați la perire singur?” Și într'aceeași clipită s'auđi și glasul lui Mărăcineanu: „Tot înainte băeți!” și toți ceilalți oficeri strigară: „Inainte cu Dumneșeu, copii!” și totă dorobanțimea a început s'alerge la vale.

Cădeau obuzurile scormonind pământul și șuerând cu șerpui, și vijiau plumbii Turcilor, deși ca gridina. Trăgeau Turcii și din cele două șanțuri și de pe parapot, ba începură să iasă pe creșta ripei întru întempinarea noastră.

Ajunși în vale, o parte dintre dorobanți se opresc în loc și încep să tragă cu puștile spre Turci, ca să-i mai rădescă și să stea de vorbă cu ei, în vreme ce oștenii de liniă

urcă pe ripă și nisuesc cu baionetele spre șanțuri. Altă parte dintre ei, cei ce duc scări și fașine, se urcă la deal alături cu năvălitorii.

Turcii răriseră cumplit pe ai noștri. Școborind la vale, dorobanții n'au putut trage cu pușca: trebuiau să se grăbescă s'ajungă în vale mai curând. Dér și al-fel, n'aveau rost de împușcătură: erau nevoiți să se sprijinescă pe pușci, ca să nu cadă de-a rostogolul pe costă.

Indată ce dorobanții cei cu fașine și cu scări, alături de oștenii de liniă ai lui Mărăcineanu, începuseră s'ajungă pe la șanțuri, au năvălit după ei și dorobanții cei ce ochiau din vale.

Flăcăii noștri, infierbentați, se urcă pe ripă cu nespună îndrăsnelă, unii răzimându-se în baionete, alții prindându-se de ieșuri și de tufșuri. Câte unul alunecă și cade până în vale, ducend cu el și pe altul peste care a dat. Cei mai mulți cad

de plumbii Turcilor și de isbitura obuzurilor.

Unii dintre ei nisuiră spre tufșul de alună, care era mai într'o margine a ripei. Dér acest tufș era închis cu sirmă cu ghimpă, așa că totă costă pe-acolo era numai șermă încurcată. Cădeau bietii flăcăi, împiedecându-se în sirmă; unii se trudeau s'o rupă cu isbituri din patul pușcii, alții s'o desnóde. Și se încurcau tot mai mult în șermă. Era zăbavă și încurcătură, er Turcii asvirleau obuzuri în tufș și pustiau acolo pe cei încurcați în sirmă.

Comaniile cele mai din frunte ajunseră până la cel dintăiș șanț de adăpost, de sub muchia dealului. Parcă răsăria din pământ, atăția Turci se iviseră prin șanț, er focul lor era o răpăitură nesfirșită, căci acum Turcii nu ochiau, ci trăgeau în grămadă.

Indrăsneti și înderētici, o semnă de Turci steteau în picioare pe coma

șanțului, așteptând în liniște pe ai noștri. Harapii țineau pușca pe brațul stâng, la înălțimea furcii pieptului, și descărcau plumbii cu totă iutela pușcii cu repetițiă, așa de nepăsători și de liniștiți, parcă nici nu se gândeau unde sunt și ce fac.

Locotenentul Chivu Stănescu, cu compania întâiș, era mai aprópe de șanț „Mergeți tot înainte, băeți!” dize el într'o vreme, „vin îndată și eu!” Rănit de un glonț în flueral piciorului, locotenentul se aședase jos, și descultându-se își căuta rana. Sângele curgea tare; el legă flueral cu o batistă, apoi încălțându-se, porni din nou cu flăcăii. Dér fiindu-i rupt osul flueralui, ai săi îl vedeau schiopătând și abia stând drept, și-l rugară să se întorcă. N'a voit. Și cum îi curgea sângele într'una, i se umpluse cisma de sânge; er în urmă sângele începú să gâlgăie și să se scurgă peste turécă. Galben ca un mort, el a început să se cla-

O comună înfloritoare.

De lângă Semeș, 8 Maiu n. 1899.

Onorată Redacțiune! Intemplantu-mi-se să călătoresc zilele acestea și să mă opresc pe o ță în comuna Borșa din comitatul Clușului, mi-s-a înveselit inima de ceea ce am văzut în această comună și mi-am propus să schițez cele vădute în colonele prețuitei „Gazeta Transilvaniei“.

Comuna Borșa cade cam 6—8 kilometri depărtare dela drumul de țără socotit dela Valasut spre apus; are un hotar mare, pământ bun. Locuitorii sunt Români și Unguri, dăr Românii în majoritate. Au biserică de lemn, însă chiar acum se apucă de zidirea unei biserici din material solid, fiind dată în întreprindere unui arhitect pentru suma de 17,000 fl. cu iconostas cu tot. Au școlă cu doi învățători cu salar sistematizat după lege. Au cor de plugari înființat acum de curând, au bibliotecă populară întemeiată și aceea de curând dela venirea în această parohia a preotului actual Ioan Bochișiu, cunoscut în ținutul acesta și în depărtare nu numai ca foarte bun preot, ci și ca foarte bun pictor bisericesc, care a provădit multe biserici cu pictura necesară, a pictat foarte multe icone și restigniri cu o artă și gust deosebit.

Numai patru ani sunt, de când s'a strămutat în această parohia din parohia Orman de lângă Gherla, unde în timp de 16—17 ani, cât a păstorit, a înființat grănar bisericesc, cu ajutorul cărui s'au câștigat pentru biserică averi nemisăcătoare a căror valoare se urcă astăzi la câte-va mii de florin, — și a început și aici lucrarea sa organizatoare, spriginit de poporul brav din noua sa parohia. Căci spre lauda dănsului fiă ță, acest popor frumos la față și bine dezvoltat în privința fizică, nu este frumos numai la trup, ci este frumos și în însușirile sale sufletești, este un popor cu frica lui Dumnezeu, ascultător de glasul păstorului său și adevăratului său conducător.

Căci numai așa se poate explica, cum au putut acești oameni în timpuri de criză economică să organizeze — la pretenșiunile potențate ale șovinismului inspec-torului unguresc — un nou post învățătoresc, numai ca să-și mântuască școlă sa. Dăr așa se vede, că poporul acesta și înțelege însemnătatea școlii și o scoie prețui, căci copiii cercetăză școlă în număr mare, ba preotul actual introduse și școlă de repetiție, care se și ține regulat în fiă-care Duminecă și Joia.

Dăr alătura cu preotul acesta brav, ia parte la lucrarea organizatoare pe terenul social și dăna preotăasă cu dragălașa sa fiică, d-ra Zuzuca (Susana).

Propunându-și adevărat preotul în înțelegere cu curatorimea bisericească să aranjeze mai multe petreceri pentru înmulțirea averii bisericești și a școlii, Dăna preotăasă cu fiica sa dragălașa au venit la ideea, să facă un rând de vestminte de

călușeri, ca tinerii călușeri recrutați din tinerimea Borșană să aibă la îndemână aceste costume și să pōtă distraje publicul cu frumosul nostru joc național și istoric. Și ideea această frumoasă a realizat'o fiica bravă a preotului local, adunând în jurul său într'o ță vre-o deca fete harnice din popor și gătind într'o singură ță frumoșele cămești călușeresci. Las aci să urmeze numele bravelor fiice ale Borșei, cari au lucrat la gătirea costumelor călușeresci; acestea sunt: D-ra Susana Bochiș, Ileana Borș, Paulina Albon, Maria Bochiș a lui Trifon, Maria Bochiș a lui Todor, Ana Mureșian, Nastasia Bochiș, Ludovica Boddocan, Maria Tămaș, Ana Jurian și Marisca Bochiș a lui Gavriș.

Nu pot să trec cu vederea și să nu amintesc aci și pe tinerii bravi din Borșa, cari în frunte cu vțăful lor, d-l Valeriu Bercian, au învățat frumosul joc și așteptă numai prima ocaziune spre a se produce înaintea publicului și a-l delecta prin mlădișele lor mișcări. Numele acestor tineri sunt: Valeriu Bercian, Simeon Cotărlă, Ioan Bochiș, Ioan Blaga, Onisie Sotelecan, Vasilie Tămaș, Vasilie Perșa, Simion Kertes, Mihaiu Cristureanu, Simeon Lunc, Gavrilă Dascăl.

Onore țăie, popor borșian, și onore conducătorilor ței!

Călătorul.

Convocare.

Membrii „Reuniunii învățătorilor gr. cat. din jurul Gherlei“ prin această sunt rugați a se prezenta la adunarea generală, care se va ține în 20 și 21 Iunie st. n. (a 3-a ță de Rusalii) în Kápolnok-Monostor.

Din ședința comitetului central ținută în Gherla la 22 Aprilie st. n. 1899.

I. Papiu,   Dionisiu Vajda,
președinte.   secretar.

Literatură.

Dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov se pot procura următoarele cărți:

Legende și Basmele Românilor adunate din gura poporului de neuitatul P. Ispirescu. Această e una din cele mai prețioșe colecțiuni de povești, ce le avem în literatura noastră și n'ar trebui să lipsescă din nici o bibliotecă română, cu atât mai puțin din bibliotecile populare, fiind în felul său o scriere de model. E o carte mare, de 400 pag. Prețul 1 fl. 70 cr. (cu posta 1 fl. 80.)

Poveștile Peleșului, eminentele nobile ale Carmen Sylvei (regina României), cunoscute în totă lumea literară. Costă 50 cr. (cu posta 55.)

„Cartea Plugarilor“ s'eu povestiri economice despre grădinarit, economia câmpului, crescerea vitelor etc. scrisă de Ioan Georgescu. Tracteză despre legumărit, gunoiu, lucrarea pământului, sēmănaturi, vierit, pădurit, crescerea cailor, vitelor, găitelor etc. Un exemplar de 90 pag. costă 25 cr. (plus 3 cr. porto). Această carte a eșit numai acum de sub tipar.

Memorii din 1848—49 de regre-tatul Vasile Moldovan, fost prefect al Legiu-

nei III în 1848—49. Istorisirile cuprinse în această carte sunt de cel mai mare interes istoric și național, sunt scrise într'o limbă ușoară și plăcută. Prețul 50 cr. (cu posta 55 cr.)

Istoriore religioșe morale, alese și întomitate pentru elevii începători ai școlilor populare, de Dr. Petru Barbu. Această carte a apărut în Tipografia Diecesană din Caransebeș numai acum și costa 15 cr., (cu posta 18.) O idee despre frumoșele istorisirii din această carte își pot face cetitorii din cele două variațiuni dela început, ce le publicăm la rubrica „Multe și de tōte“.

ECONOMIA.

Ōia.

Din vol. III (Zootechnia) al „Manualului de agricultură rațională“, de Dr. G. Maior.*

Ōia aparține familiei animalelor rumegătoare cu cōrnele găunōse, ca și vitele bovine. Dentițiunea ei încă este analōgă cu a acelora; ca și ele nu are dinți în falca superiōră, ci numai măsele. Are însă în falca de jos 8 dinți și câte 6 măsele de fiă-care parte, ăr în falca superiōră are câte 6 măsele de fiă-care parte, s'eu în total 32 de dinți. Dinții de lapte i capetă de timpuriu, căci s'eu se nasce cu ei, s'eu îi es curând după aceea, și i schimbă pe cei dintăiu la un an s'eu un an și jumătate și apoi în fiă-care an câte alți doi, așa că cu 4 ani s'eu 4 și jumătate are și ea gura încheiată, une-ori mai de timpuriu, alte-ori mai târziu, după cum este întreținută și de ce rassă e. Lăna de pe corp încă nu este un criteriu suficient pentru ōie, deși produțiunea cea mai importantă a ei este lăna, căci sunt ōi, cari nu au lăna, ci numai pēr scurt și aspru.

Ōia deși are gură mică și nu posedă în falca superiōră dinți, totuși ea pōte rupe iarba de jos dela pământ, după ce buza ei este crepată în două părți egale și foarte elastice, așa încât i permite de a apropia buzele până aproape de pământ și a o rupe dela rădăcină. Unde pasce ōia, alte vite nu au ce căuta. Hrana ei de predilecțiune se compune din ierburi mărunte și delicate din familia gramineelor: Poa Festuca, Aira și altele. Grăunțele de cereale și bōbele de leguminoșe ea le pōte mai bine sdrobi în măsele, decât vitele bovine. Nutrețurile aspre voluminoșe le digeră mai bine între tōte animalele domestice din cauza aparatului digestiv al ei cel extra-ordinar de lung.

Desvoltarea oilor depinde de rassă și de modul de întreținere, cum sunt nutrite și îngrijite. Rassele precoce ajung deja cu un an la desvoltarea normală, pe când cele tardive numai cu un an și jumătate ajung la pubertate și pot fi lăstate la berbec, și numai cu 3—4 ani sunt bine desvoltate. Sarcina, ōia o pōrtă în termin mediu 145 de zile, dăr există și diferențe de 7—8 zile în sus, s'eu în jos în purtarea

* Opul se află sub tipar.

ei. De fătat, ōia fată de ordinar câte un miel, mai rar câte doi, deși sunt rasse, cari fată câte 2 miei de ordinar, ăr ca să fete 3—4 miei de-odată aceea se întemplantă rar de tot.

Oile nu au cōrne s'eu de loc, și atunci se numesc *ciute*, s'eu că au nisee cornițe subțiri și delicate. Berbecii de ordinar au câte două cōrne triunghiulare puternice, cari sunt răsucite în formă de spirală și le pōrtă orisontal, mai rar oblic s'eu chiar vertical ridicate în sus. Ca anomalii se ivesc între oile nōstre câte-odată berbeci cu câte 3—4 cōrne deplin desvoltate. La rassele de carne însă sunt ambe seceșele fără cōrne, ciute.

Pentru reproducțiune berbecul este mult mai vital și mai apt decât masculii reproductori de alte specii de vite. El pōte să încalce și mirlăscă 50—80 de ōi într'un interval relativ scurt de 4—8 săptămăni, și fără să slăbescă deosebit. Ōia rămăne aptă de reproducțiune 10—15 ani, totuși mai mult de 10—12 ani noi nu o întrebuințăm, din causă că la bătrănețe își perde și lăna, și laptele.

În privința corpului lor și a producțiunii lănei, berbecii tot-dăuna ajung la o greutate mai mare și dau mai multă lăna și mai vājōsă decât oile fătate. Berbecii bătuți s'eu întorși — numiți în comun și *batali* — au o lăna și carne mai fină decât berbecii de rudă și decât oile fătate. Carnea de ōie este egal de gustōșă și de nutritivă, ca și cea de vacă, numai cât posedă un miros particular, din care causă ea este tot-dăuna mai eștină decât acesta.

Greutatea vitală și de tăiere depinde de rassă, seacă și etate; berbecii cei mari ajung la 60—80 kilograme greutate. Carnea cea mai fragedă este cea de miel, mai nutritivă și mai gustōșă este cea de berbec și dela oile sterpe grase. Oile proprii de carne au în genere o carne mai fragedă și împănată cu grāsime.

Laptele de ōie este mai gras decât cel de vacă și chiar decât cel de bivoliță, și se pōte folosi numai la brândă și urdă, ori ca lapte covăsit, ăr untul ei are un miros particular a ōie; pe el îl folosim numai topit ca grāsime comestibilă, ca să-i ia mirosul. Din cauza mēsuri însemnate de grāsime, laptele dulce de ōie este greu de mistuit.

Dela ōie folosim aproape totul, și nimic nu rămăne neintrebuințat. În genere ōia este animalul nostru cel mai de folos. Dela ea avem lăna, carnea, s'eu, laptele, cojōca, pielea, ōsele, intestinile și alte resturi. Afară de acesta ea este prețioșă prin aceea, că se acolimatisēză ușor în tōte condițiunile de viață, la polul nordic în regiunile arctice, ca și în țările calde — numai decât s'a acomodat în tot-dăuna mediului ambiant, climatei și solului. În regiunile calde ea nu are lăna, ci este îmbrăcată numai cu un pēr scurt și aspru — în țările cu clima mai temperată are un singur soi de lăna, ăr în una cu clima aspră două soiuri de lăna pēr și stim bă-

ține și chiar în clipa, când era să cadă, par'că nu era destulă rana piciorului, ca să-l omōre, mai veni un glonț și-l isbi în frunte.

Între cei dintăi ajunși la șanț, era Dumitru Șerban, căprar din Focșani, cu vr'o cății-va după el. Ajung la baionetă. Un Harap ridicase iataganul să despice capul căprarului, dăr căprarul îi ia înainte și-l străpunge prin umăr. Într'aceeași vreme oficerul turc, care stetea pe cōma șanțului, trage cu revolverul în Șerban. Nu-l nimeresce, ăr Șerban se asvirle la oficer, neavând vreme să facă mișcare cu pușca, și-l apucă cu stângă de gât și-l prăvălesce în șanț.

Răsbese acum ai nōstri prin șirul de turci de pe cōma șanțului. Ion al Gaftei, dorobanț din Mărășesci, asvirle cel dintăiu fașina lui în șanț și cade cu ea de-odată, tras

cu cârligul de un Turc. Repede asvirul și alții fașinele lor, ăr căprarul Vasilie al Ilencii din Câmpuri încep să-și potrivescă scara să scōbōre în șanț.

Sergentul Radu Răileanu n'a așteptat scara; el a sărit de adreptul în șanț, în capul Turcilor, par'că ar fi sărit în apă.

Șanțul fū repede umplut cu fașine; repede săriră dorobanții în țir'ensul și se încăerară de gât cu Turcii. Unul, Coman Telegarul, își scăpase pușca sub picioarele luptătorilor; încep să-și isbescă în tōte părțile, pe care cum puneă mână.

În vremea asta răsbiseră de mult prin șanț, la alt capet, flăcării de liniă ai lui Mărăcineanu.

Maiorul Șonțu n'a apucat să-și vadă băeții ajunși la șanț. Se ținuse tot în rând cu ei și nu căuta nici

măcar adăpostirea, pe care era dator s'o caute, ca ori-ce comandant al unei lupte, ca nu cum-va cădend să se lase soldații fără căpetenie. Mergea tot înainte și tot pe loc deschis, ca să-l vadă soldații și să-i îmbărbăteze. Dăr a venit un obuz și a trântit la pământ pe vre-o cății-va dorobanți de-odată, și o schiță a isbit pe maior în gât. El cădū pe loc, abia putend să dică: „Tot așa, voinici!“ și-și dete sufletul. A rămas acolo și peste el au trecut șirurile de dorobanți.

Între cei uciși de obuz era și un soldat, care se ținea după maior ducându-i mantaua. Cădū cu rană de morțe, el striga unui căprar: „Stai don căprar și ia mantaua maiorului!“ — „Ce să fac cu ea? Dom maior e mort!“ — „Păi, pōte nu e mort și s'o ridica, și-o sēm-i facă mustrare, ce i-am făcut mantaua?“ Ce mustrare era să-i facă maiorul

mort, mai ales că soldatul abia isprăvi vorbele și muri.

Vădend pe maior cădū, căpitanul Cracalia sări în capul companiilor, și nescind ce să facă de mână pe Turci, smulse pușca din mâinile unui dorobanț și punându-o la ochi încep să tragă spre Turci cu multă urgie. Era bun ochitor și o fi trimes pe altă lume mulți păgăni, dăr în scurtă vreme iū ochit și el și cădū trāsniț prin frunte.

Prin șanț era svicolire nebună. În amestecul luptei, fū străpuns cu baioneta prin burtă locotenentul Georgevici și fū scos încă viu din învălmășag, dăr murî de dureri în spitalul din Măgurele.

Prin șanț omēni lui Șonțu cu ai lui Mărăcineanu se împreunară și de-aci înainte se luptară în amestec.

Va urma.)

Singurul mijloc natural purgativ ușor de luat este

Apa amară „Francisc Iosef“,

care mai mult de două-deci de ani se bucură de neasemnată popularitate. Efectul ei disolubil este durabil. Apa amară „Franz Iosef“ se nu lipsescă din nici o casă.

tute la olaltă; părul crește cu deosebire vara, er stimulat numai spre iarnă, ca să facă lână mai desă și mai bine sbătută.

P O V E T E.

Mulsul vacilor. S'a făcut încercare cu 9 vaci și s'a dovedit, că cu cât mai iute și mai repede se mulge o vacă, cu atât dă lapte mai mult și mai bun. Astfel în loc de 31,7 chlgr., prin mulsul repede s'au căpătat 111,7 chlgr., altă-dată în loc de 37,5 chlgr. prin mulsul repede s'au căpătat 137 chilogramme. Va să dăcă, pe puțin căpătăm dela o vacă de trei-ori mai mult lapte, decât o mulgem repede, decât decât am mulge-o încet și tândălină. Ce-i mai mult, laptele muls repede este și mai bun ca celalalt. Nică-odată laptele muls dela o vacă nu este numai atât, cât se vede a fi în uger, ci în cea mai mare parte el este stors din sângele vacii prin faptul iitant al mulgerii. Vaca trebuie mulsă bine, așa ca să nu mai rămână nică o picătură de lapte, de-ore-ce este constatat, că tocmai acel lapte e mai bun și mai untos, care se mulge mai pe urmă.

Pilde și învățături.

Iubirea de Dumneșeu. Un domn călătoriu cu trenul. În cupeul, în care era el, se afla și o copilă. Domnul, fiind om prietinos, începă a povesti și a se juca cu copilă.

Când era aproape de ținta călătoriei sale și voia să se dea jos din cupeul, copilă se aședă înaintea lui, îl privi cu multă serioșitate și îl întrebă: „Iubesc tu pe Dumneșeu?”

Domnul nostru nu răspunse nimic, și când repetă copilă din nou întrebarea, el părăsi cupeul, fără ca să-i răspundă.

Dér întrebarea pusă de copilă îl urmăria încontinuu și în tot locul, pe unde umbla; el n'o putea nică decum uita, și întrebarea nu i dădea pace, îl neliniștea într'una, până când nu răspunse: „Da, îl iubesc, pentru-că El ne-a iubit mai întâiu pe noi”.

Și cum stăm noi cu întrebarea acăta?

Iubim și noi pe Dumneșeu? Am încercat noi vre odată, să înduplecăm și pe alții, ca să iubescă pe Dumneșeu?

Și eu iubesc pe Isus Christos. O copilă, ca de vre-o cincă ani, se juca cu păpușă în mijlocul odăii. Mama copilăi vorbia cu o prietină a ei despre diferite lucruri, și veni vorba între ele și despre iubirea lui Isus Christos și despre fericirea, ce ni-a pregătit-o El prin mărtea sa de pe cruce.

Audând copilă vorbele acestea, își puse îndată jucăriile la o parte, se apropiă încetinel de ele, și privind cu serioșitate în ochii prietinei mamei sale, dăse: „Și eu iubesc pe Isus Christos”.

Putem dăce și noi din inimă curată cuvintele, ce le-a dăis copilă: „Iubim și noi pe Isus Christos?”

Tineretele și frumșea lipsite de onestitate și bunăcuviință. O copilă găsi un inel de aur și se bucură mult de acăta. Privind însă inelul mai de-aprope observă, că inelului îi lipsește ce este mai scump și prețios, — îi lipsește pétra cea scumpă.

„Veđi, draga mamă” îi dăse mamă-sa „inelul acăta fără de pétra cea scumpă este ca tineretele și frumșetele lipsite de onestitate și bunăcuviință, séu ca omul lipsit de iubire”.

Din gura pruncilor și-ai întemeiat putere. Era o familiă bogată, care

avea obiceiul, ca să nu dăcă rugăciunea, când se pune la masă, la mâncare. Odată fu chemat la masă preotul locului. Familia bogatului negustor își uitase și acum de rugăciune. Preotul le aduse însă aminte, și rugă pe membrii familiei, ca nică în viitor să nu-și uite a se ruga lui Dumneșeu. Rugarea preotului aduse pe bieții ómeni în perplexitate. După o tăcere mai îndelungată dăse însă stăpânul casei, bētrânul negustor: „Decă dăce omul în fiesce-care și rugăciunile de masă, acăta i-se preface într'un obicei de rēnd; se rógă apoi fără ca gândul lui să i fiă la rugăciune și la Dumneșeu; și repetarea acăta vecinică séu și decât nu vecinică, cel puțin continuă, are ca urmare, că rugăciunea își pierde însemnătatea”.

O nepótă a negustorului în etate de 7 ani audând acestea se scólă de pe scaunul, pe care ședea, se duce la moșu-séu, îi sărută mâinile și dăce: „Moșule dragă, nică eu sé nu mai viu în fiesce care diminueță la D-Ta și sé dăce: bună dimineță, moșule dragă, cum ai dormit moșule dragă? cum te afii moșule dragă? ér séra sé nu mai dic: nópte bună moșule dragă, odihnă ușoră moșule dragă, dormi în pace moșule dragă”.

Sé născu din nou o tăcere adencă; membrii familiei erau cu toții ca opăriți. Preotul, privind cu multă bucuria și iubire la copilă, dăse cu cuvintele psalmistului: „Din gura pruncilor și-ai întemeiat puterea pentru vrăjmașii tēi”.

Înainte cu 50 de ani.

(Din luptele Românilor în Munții Apuseni.)

— Fine. —

III.

Ungurii vedând, că nu vor pute lna în posesiunea lor cetatea Alba-Iuliei, pe cât timp Munții sunt în mâinile noastre, au decis, ca să trimită în contra noastră o trupă de oștire mare, care să treacă prin foc și sabiă tot ce e românesc. Pentru acăta au designat pe Kemény Farkas. Noi, pe timpul când se făceau aceste planuri din partea inamicului, ne aflam la Cămpeni.

Pe la sfârșitul lui Mai, baronul Kemény Farkas se afla în Zarand, avându-și el cuartirul general în orașelul Brad.

În 8 Iunie, Kemény plecă în dorț de și din Brad către Abrud. Primind noi scire despre acăta, s'a decis, să-l întâmpinăm în partea de către Zarand și după puțină sé-i închidem calea și să-l împedecăm a merge la Cămpeni. Voiam cu atât mai vértos a face acăta, decât decât el ar intra în Abrudul ars, va avé a-se lupta cu lipse, ér noi ne-am continua lupta după planul vechiu și în locuri cunoscut.

Spre scopul acăta am primit eu și Ales. Boeriu 80 de gardiști cu arme de foc și 100 Albăcenți, parte cu pușol, parte cu lănci. Se înțelege, că tulnicul suna prin Sohodol și airea, și cete de cete se alăturau la noi.

Ajunghnd la stâncea numită „Vulcan”, ne-am postat în partea ei de către nord, ér Albăcenii au ocupat stâncea. Óstea lui Kemény o vedeam întinsă pe cósta dintre „Vulcan” și Blăjenți, și eu am prețuit-o la 10—12 mii, ér Moșii dăceau, că sunt căți frungh și iarbă și că e greu pământul de ei.

De către séra, anteposturile lui Kemény au ajuns la noi și se încinse un foc vehement. Ómenii noștri au ținut focul cu destulă energiă, scutiți fiind de copaci, ér mai ales Albăcenii insuflau respect inamicului prin focuri bine ținute și nimerite de pe stânce.

Din partea lui Kemény însă acăta n'a fost nimic mai mult, decât o operațiune mascată cu scop, ca să ne atragă atențiunea dela calea, ce duce prin Cernița la Abrud. Apucând grosul trupeii lui calea Abrudului, Albăcenii s'au dat jos de pe stânce și prin focul unguresc s'au împreunat cu noi.

În ziua următoare de 9 Iunie, s'a adunat o mulțime mai mare de popor înarmat între stânce „Vulcan” și Ciurilésa. Focul s'a deschis dimineță pe la 7 óre și ținú aproape totă ziua. Duminecă peste și n'au fost lupte mai serioșe, decât atacuri mici între ante-posturile noastre și ale inamicului.

Kemény se afla la Ciurilésa într'o pozițiune destul de favorabilă armelor lui, când luni în 11 Iunie ai noștri ocupaseră pozițiuni mai mult de apărare, decât de atac, la Sohodol. În acăstă și, către améđi, comandantul maghiar intră în Abrudul ars mai bine de jumătate și-și aședă comanda în casele lui Absolon, protopopul gr. or.

După intrarea lui Kemény Farkas în centrul Munților, oștirea noastră s'a reulessă diu tóte părțile și s'a pus în ordine de bătaie. Noi cei, cari ne aflam la Sohodol, am făcut îndată un marș forțat până la Suhar. Aici se concentraseră diferitele despartămente puse sub conducerea mea, a lui Vlăduț, Balint și a tribunalului Ciurilésan. Dela Suhar am plecat asupra inamicului ziua era către améđi, când noi deschiserăm un foc vehement, care a pus în respect și spaimă pe însuși Kemény. După-ce acăta vedă, că nu e glumă cu Români, se sculă dela masa, la care prânghia în Abrud, și-și puse oștile contra noastră. Se încinse o luptă, ce curgea cu multă ostentațiune și curagiu din ambele părțile, ér armelor noastre li-a succés sé respingă către oraș óstea fudului Kemény.

Dér în curēnd fortuna ne părăsi, căci Kemény aflând prin un Sas — ce fusese făcut prizonier într'o luptă de mai înainte la noi și i-se dăse chiar și o mică funcțiune la un despartământ al nostru, și care favorisat de împrejurări, fugi éráși la tabăra inamicului — pozițiunea și numărul ómenilor noștri, ne atacă aripa stângă de sub Ciurilésu, aducându-ne astfel în pericol de-a fi impresorați și nimiciți. Vlăduț însă observă acăta și a comandat retragere, retrăghndu-ne până la Sohodol, unde am ajuns pe inserate.

Marți în 12 Iunie s'a ținut în Cămpeni o conferență belică, în care s'au luat mai multe dispozițiuni față cu starea serioșă și amenințătoare în care ne aflam. Ziua acăta a trecut fără de lupte, ér Kemény a început-o și el cu provocarea de a desarma Români. El adecă trimise lui Iancu o scrisóre în care îl provocă, ca toți prefectii și tribunii, dimpreună cu poporul, să depună armele, căci la din contră tot natul îl va trece prin ascuțișul armelor sale victorioșe. (Ezer csatákban megedzett fegyvereim éléu fog kimulni.) Drept răspuns însă i-am trimis în copie două scrisori de ale lui Kossuth, adresate lui Simonyi pentru Iancu, și i-s'a mai scris, că după-ce mințesce capul lor, noi Români nu mai credem nică unui Ungur, ci ne încredem în armele noastre, cari au sé decăidă între noi și ei.

Acest răspuns l'a conceput în limba maghiară Ión Faur, care de present se află în România, ca proprietar al unui pensionat de copii.

În urma răspunsului, ce i-s'a dat din partea noastră, se începură éráși ostilitățile între noi și Kemény. În tótă dimineță îl atacam din patru puncte, și fiind-că dimineță îi atacam numai anteposturile, cari constau numai din câte-o compania, tot déuna îl băteam noi și-l alungam până la Abrud, dér mai târziu, avēnd el putere disponibilă, pe care o trimetea în contra-ne, victoria și era mai totdéuna pe partea lui.

A treia și după intrarea în Abrud, lui Kemény i-a succés chiar sé respingă un despartământ al nostru, ce-l atacase de către Cămpeni la locul așa numit „Căpruța”, persecutându-ne până la piciorul de munte numit „Poduri”, de unde arunca rachetele, cari sburau peste Cămpeni în partea de către Certege, unde ne-am fost retras și unde am petrecut nópte în castru.

Iancu se dusesse la Vidra, ér noi ne-am reintors dimineță în Cămpeni, aflându-ne aici: eu, Vlăduț, Ión Russu din Budiu, Alexandru Boeriu din Lechința, Iacob Olteanu din Vaideiu și cu 10 gardiști. În Cămpeni nu am aflat pe nimenea, dér vé-

ghendú-ne pe noi umblând cu siguritate pe ulițe, a intrat tot lagărul și cu el poporul refugiat în Cămpeni. Pe la 8 óre a venit și Iancu din Vidra.

Tot în aceste momente, când spiritele între ai noștri se liniștiseră puțin, nisce strigate estra-ordinare din partea „Podurilor” au pus în mișcare și în țalpi pe toți purtătorii de arme. La început nu sciam, ce póte fi cauza, dér în urmă enigma s'a rezolvat în modul următor:

Armata noastră, persecutată în séra precedentă de Unguri, nu s'a retras tótă în Cămpeni, ci dând în calea inamicului, s'a postat de ambe părțile drumului prin pădure. Ungurii, în reintórcerea către Abrud, au rétăoit pe mai multe căi din pădure, ér Români, cari se adunaseră peste nópte în cete, au dat peste ei și i-au făcut prizonieri (cam 120 la număr). Pe acestia, c'un oficer în frunte, îi transportau la Cămpeni, între strigate puternice de „vivat”, încât răsuna munții.

Casul acăta a insuflat curagiu în ómenii noștri, și încă în acea și după améđi l'am atacat éráși din patru părți, ca nópte să facă capet luptei.

În 14 Iunie Kemény făcu o încercare de a-se înțelege cu noi, scriind o epistolă lui Vlăduț, propunându-i o conferință verbală. Vlăduț însă îi răspunse, că nu mai are încredere în nică un Ungur. Tot astfel a pățit-o Kemény și cu Balint, care încă i-a refuzat propunerea de-a merge în Abrud la o conferință.

În urma acestor refuzuri, Kemény începă sé se gândescă la starea deplorabilă, în care se afla óstea lui, care nu avea cu ce sé și mai țină sufletul în óse în Abrudul jăfuit și pustiu. Proviantul ce i s'a trimis de către Ungaria, a fost prins de harnicul preot Groza, și trupa, ce ducea acest transport, a fost bătută și pusă pe fugă încă la 12 Iunie. Óstea lui a recurs la bóbele de cucuruz, ce mai rămăseseră încă prin cete coșuri părăsite, din cari soldații își făceau coșoși. Dér nu mai aveau acum nică de acestia. De altă parte noi, schimbându-ne acum tactica, îl atacam numai între 4—5 óre după améđi, așa că pe când își îndrepta puterea armelor asupra noastră, se făcea nópte, și ei necunoscēnd locurile, nu ne puteau face stricăciuni și astfel îl ținam așa dăcēnd ocolit de tóte părțile.

În starea acăta, din partea noastră am socotit, că e binevenit momentul, ca să-i dăm un atac mai mare și mai în regulă, care să fiă făcut de-odată și din tóte direcțiunile. Acest moment îl deciserăm sé fiă pe ziua de 15 Iunie.

Însé Kemény n'a așteptat, ca să începem noi, ci a început el atacul asupra noastră. El se îndreptă cu peste 1000 de ómeni asupra lui Balint, care se afla la Buciumani, unde-și avea popor înarmat, însă cu mult mai puțin, decât inamicul. Kemény atacă pe Balint cu multă furie, în desperarea lui, și-i succés sé-l respingă, dér avisat fiind Ciurilésan de către Roșia, acăta îi sări în ajutor la timp, așa că lui Balint i-a succés acum a pune în fugă pe inamic până în oraș. Tot în aceeași și, după amiađi, centrul și aripa dreaptă de sub Vlăduț ne am aruncat asupra lui Kemény, respingēndu-l și din acăstă parte până în oraș, respective în pozițiunile din jurul Abrudului. Nu mai puțin bine i-a umblat inamicului cu vitezul preot Groza la Sturț, care l'a decimat réu într'o luptă înfocată, ce a ținut până nóptea târziu.

Frânt și bătut din tóte părțile, în dorile dilei de 16 Iunie și după 9 zile de lupte purtate cu mari pierderi, Kemény a dat ordin armatei, ce-i mai rămăsesse, sé se gătescă de plecare. Mai înainte însă, el a luat dispozițiunii, ca un despartământ al oștirii sale să se arunce ultima óra asupra lui Groza, ca să-și mascheze retragerea către Zlatna. Era o negură desă în acăstă și, când Kemény o porni la fugă rușinosă, neobservat de ai noștri, decât mai târziu, când se depărtase o bună cale dela Abrud. Pe drum însă totuși a fost observat de Muntenii noștri, și la Valea-Cerbului, Buciumanii i-au făcut sé aibă.

clipe amare și înfiorătoare, căci aproape 200 din oștea fugară a lui Kemény au fost uciși pe loc.

MULTE ȘI DE TÔTE.

Un obicei al Domnitorilor români.

Domnitorii români aveau frumoasă datină de ertau la lăsatul secolui de postul mare pe unii osândiți. În această zi domnitorul primea după sânta liturgie pe episcopi, pe boeri și pe rudele sale, pe cari îi oprea la masă. Înainte de mâncare cel mai bătrân dintre episcopi dicea „Tatăl nostru”. Când ajungea episcopul la cuvintele: „Și ne ertă nouă păcatele noastre, precum ertăm și noi păcătoșilor noștri” se făcea o tăcere adenoă și un dirigător cetea de pe o listă numele celor osândiți și ruga pe domnitor să le ierte osînda.

Atunci domnitorul se întorcea către dirigător dicând: „Ertăți se fiă din partea mea, ca și pe mine să mă erte Dumnezeu”; apoi întorcându-se către episcopi și boeri dicea: „Ertă pe voi să vă fiină Dumnezeu, ca să am tot-déuna ajutori la asemenea fapte bune!” După acestea se așeau la masă.

A doua zi dirigătorul elibera pe osândiții, cari erau ertăți.

Sumetia sbiciuită.

Un împărat avea un fiu foarte sumet. Eșind acesta odată la primblare, a trecut pe lângă un plugar, care își ogoria holda. Vădând plugarul pe fiul de împărat, îl salută cu totă cuviința. Fiul de împărat însă, fără să mulțămescă, se întorse cu dispreț de către plugar.

Aușind împăratul de purtarea fiului său, porunci servitorilor săi, ca la prânz să nu-i dea pâine. Fiul, vădând că-i lipsese pâinea, muștră asupra pe servitori și ceru să-i aducă îndată pâine. Dără servitorii se făcură, că nu-l aud și își căutară de lucru. Atunci fiul se plânse tatălui său. Dără acesta îi duse: „Dacă-ți place pâinea, apoi să nu despretuesci pe acela, care în sudorea feții sale produce bucatele, din care se face pâinea.”

Căendarul săptămănei MAI. are 31 zile. FLORAR.

Table with 3 columns: Dilele, Căend. Iul. v., Căend. Gregor. Rows include Dum, Lun, Marți, Mer, Joi, Viner, Săm.

Cursul la bursa din Viena.

Din 19 Maiu 1899.

Table with 2 columns: Item, Price. Rows include Renta ung. de aur, Renta de corone ung., Impr. căil. fer. ung. in aur, etc.

Cursul pieței Brașov.

Din 20 Maiu 1899.

Table with 3 columns: Item, Price, Unit. Rows include Bancnota rom. Cump., Argint român. Cump., Napoleond'or. Cump., etc.

Mărci germane Cump. 58.70 Vënd. —. Lire turcesci Cump. 11.70 Vënd. —. Scris. fonc. Albina 5% 101.— Vënd. 102.—

Bursa de mărfuri din Budapesta. din 17 Maiu n. 1899.

Large table with multiple columns: Sămăntă, Calitatea, Prețul per 100 chiligr., etc. Rows include Grâu Bănățenesc, Grâu dela Tisa, etc.

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 16 Maiu de 44,579 capete, la 17 Maiu au intrat 1202 capete și au eșit 308 capete rămânând la 18 Maiu, un număr de 45,401 capete.

Se notéză marfa: unгурescă veche grea dela 46— cr. până la 47— cr marfa unгурescă tinără grea dela 49 1/2 cr. până la 50— cr. de mijloc dela 49— cr. până la 49 1/2 cr. ușură dela 49— cr. până la 50— cr.

Bursa de Bucuresci.

din 17 Maiu n. 1899.

Table with 4 columns: Valori, Do. bândă, Scad. cup., Cu banl gata. Rows include Renta amortisabilă, Oblig. de Stat, Banca Rom. ult. div. fr., etc.

SCOMPTURI:

Table with 4 columns: Item, Rate, Item, Rate. Rows include Banca naț. a Rom, Avansuri pe efecte, Casa de Depuneri, etc.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Zacherlin advertisement featuring an illustration of a man with a hat and a bottle of Zacherlin disinfectant. Text includes 'Specialitate contra Plăștilelor, Purcărilor, Molii. Părășiți pe animalele domestice.' and 'Nu pachetat în pungi (tocuri) ci veritabil numai în sticlețe (cu numele Zacherlin.)'.

Marea bancrută! advertisement for A. HIRSCHBERG-S. Text includes 'New-York și Londra n'au lăsat necruțat nici continental european și marea fabrică de argintărie s'a vădut necesită să dăruiască întregul ei. Eu sunt impuțernicit să îndeplinesc acest mandat.' and 'Eu trimit prin urmare ori cui, următoarele obiecte pentru mica sumă de fl. 6.60 și adică: 6 cutite fine de masă cu lemnă veritabilă engleză, 1 lingură de argint pentru lapte patent american, etc.'

Dr. VUIA medic curant,
in Băile Herculane (Mehadia)
a sosit la postul său.

Medic. univ.

Dr. ROMULUS L. CRACIUN
specialist pentru morburile interne,
și-a reluat praxa balneară
in **KARLSBAD**,
Alte Wiese „Deutsches Haus“.
Consultațiuni dela 1 Maiu — la 15 Oct. a. c.

O mașină de treerat
bucate, cu putere de 6 cai, in
bună stare, cu toate rechisitele ei,
se află de vânzare, cu prețul
moderat, la proprietarul:
Nicolau Popu
O-Tohan.

De inchiriat
in Strada Sf. Nicolae (Schein) nr. 4,
o locuință constatătoare din 3 odăi,
bucătăria și grădina de pomi, cu un
preț foarte moderat.
Doritorii se pot adresa: Strada
orfanelor nr. 25. 2—4.567.

De vânzare
Villa Klees,
grădina mare de pomi, circa 500 pomi
roditori, de legume, de flori. Conduct
cu apă, heleșteu mare, situată in
Strada Ținșilor Nr. 17 (Schützen-
gasse) este de vânzare.
Informațiuni se pot afla tot
acolo.

Marele magazin de încălțăminte a lui

I. Sabadeanu in Brasov,
(Nr. 10) Strada Portii (Nr. 10),

care prin soliditatea sa in curs de 30 de ani, de când există pe piața Brașovului, și a câștigat in totă Austro-Ungaria și România un renume bun. Recomandă onor. public

marele assortiment de încălțăminte, garantate
de solide și moderne,

pentru **bărbați, dame și copii**, pentru **mire și mirsă** pentru dans, gimnastică, casă și pentru ate-
liere (lucrătoare) etc. etc. toate cu prețuri foarte moderate, ce se pôte vedé, din consemnarea prețurilor cător-va articuli
precum urméză:

Pentru bărbați:		Pentru dame:	
Ghete de pele vachs, tari, in cuie lucrate cu gumă	dela fl. 2.95 in sus	Ghete de pele patentă séu vițel in besatz cu gumă	dela fl. 2.85 in sus
" " " " in besatzuri, cu s. fără nast.	fl. 3.50 "	" " " " Gems " " " " " " " " " "	fl. 3.80 "
" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 4.— "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 3.50 "
" " " " séu postav și cu pele in jur de iarnă	fl. 4.50 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 4.— "
" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 5.— "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 4.50 "
" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 4.80 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 2.50 "
" " " " de mânușe lac de salon fine	dela fl. 4.80 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 2.60 "
" " " " vachs franțuz. cusute in beset fine	fl. 5.50 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 1.80 "
Pantofi de pele vachs in cuie lucrate	fl. 3.— "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 2.20 "
" " " " galbene	fl. 3.60 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 2.50 "
" " " " lac salon fine cusute	fl. 4.50 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 3.20 "
Cisme lungi de pele juft rus. talpă duplă	fl. 7.50 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 1.20 "
" " " " de postav de stiria cu pele in jur	fl. 7.50 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 1.10 "
" " " " de drum peste ghete de purtat, din postav	fl. 4.— "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. —.90 "
" " " " de copii mic fl. 2.60, de copii mari	fl. 2.80 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 2.80 "
Galoci de bărbați de Viena	fl. 2.— rusesco	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 2.— "
Șoșoni " " " "	fl. 3.80 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 2.60 "
Pantofi pentru gimnast. cu talpă de gumă rus.	fl. 1.25 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 1.60 "
" " " " de pânză rusescă grăasă cu talpă de pele	fl. 1.20 "	" " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 1.20 "
in ținte lucr. pânză neagră séu cafnie cu vîrfuri	fl. 1.— "		
Pantofi de casă de pele ori păsă, de stofă	fl. 1.— "		

Mare alegere in încălțăminte de băieți, fete și copii,
in diferite colori, forme, calități, cu prețuri reduse.

Specialități încălțăminte de lusc fabricate: Viena, Carlsbad, Paris, Berlin, Petersburg,
etc. din pele Chevreau, Vachs, și din Lac de salon, in diferite colori și facon modern, se află in mare
alegere și se pôte comanda și după măsură directe din aceste fabrici.

Depositul de Galoci și Șoșoni de gumă rusescă, al celei mai renumita fa-
brică de gumă din Petersburg, se află pentru tot Ardealul numai la sus numită firmă,
unde se vinde fie-care păreche sub garanță, pentru durabilitate cu preț moderat.

Reparaturi și comande după măsură se primesc și se efectuează prin un măestru
dibaciū cu prompteță.

— Comanda din afară de Brașov se efectuează prompt, însă numai cu rambursă; încălțăminte neconvenabile se pri-
mesc francat inapoi spre schimbare, eventual se inapoiază valoarea. — La comande din afară trebuie următoarele aratat:
de ce preț? din ce pele? ce formă? ascuțit séu rotund? in besetz séu simplu? cu talpă grăse séu subțire. Ca măsură se
pôte trimite un papuc vechiū cu posta ca: „Mustă fără valóre“ cu 5 cr. De ajuns este și arătarea Numărului încălțăminteii,
care cumpărătorul de obicei procură din prăvălii de încălțăminte. Altcum pôte ori și ce laic lua măsura piciorului cu centimetru
séu cu o fâșia de hărtia măsurând partea piciorului pe din nătru dela mijlocul călcăiului până la vârful degetului cel
mare, peste talpe și degete, peste glesne, peste călcăiū și peste pulpe, trimițând acéstă măsură prin epistolă se pôte
efectua comanda după dorință.

Cumpărați fabricate din patrie, că acelea sunt recunos-
cute ca bune, solide și valorose!

Pentru SESONUL de
Primăvară și vară.

Recomandăm on. public fabricatele noastre din
lână curată, durabile, esecutare escelentă și anume:

- Stofe pentru rocuri, pantaloni și pardiseuri.
- Stofe pentru uniforme de oficeri și ampioiați.
- Stofe de Loden ardelenesci, de tot durabile.
- Covore și pănuri pentru padiment.
- Pleduri pentru bărbați și plapóme.
- Stofe pentru Haveloks și mantale de plóie.

Recomandăm și țeranilor fabricatele noastre de
postavuri și stofe durabile bune la strapăție.

Asigurând pe on. public de serviciu culant cu prețu-
rile cele mai ieftine ale fabriciei.

Ne rugăm de o cercetare cât mai numărósă
cu tótă stima:

WILHELM SCHERG & C-IE.
Depositul fabriciei de postavuri.
Brașov, Piața mare.

Mai de multe ori distins cu diplome, medalii de aur.

Firmă fundată in anul 1833.

Adolf Resch
Giuvaergiu

Brașov, Strada Portii Nr. 7.
Asortiment bogat

de giuvaericale, obiecte de aur și argint, ciasor-
nice de buzunar elvețiane, assortiment foarte frumos.

Deposit de argintărie fină Cristofi, argintărie
Alyaua 1-a calitate din fabrica Brendorf, precum și argintărie
China calitate mai ieftină.

Cumperătură de obiecte vechi: de aur și argint,
petri scumpe, margăritar, monede vechi și tot-felul de antichități.
Suflat cu aur solid, cu argint, legal cu nicket, aramă pe cale
electrică.

Tóte reparaturile ce cad in bransa de sus, se esecută
ieftin și prompt.

— Gravuri in petró și metal. —

Specialitate: Confectionare de obiecte bisericesci și
arume: Candele, cădelnițe, cruci, potire e. c. etc.

— Brașov, Strada Portii Nr. 7. —

Gazeta Transilvaniei cu numărul 20 cr. se vinde
la librăria Nic. I. Ciurcu și la Eremias Nepoții.